

KAEN NI L'AGRUW E BABYOR NI 2 SAMUEL

Murung'agen e Re Ke Babyor Ney

Kaen Ni L'agruw e Samuel e ba ul ul ko Kaen Ni M'on e Samuel ni chepin David ni Pilung. Som'on e i gagiyegnag yu Judah ni bay ko ley ni yimuch e nam (yu guruy ni 1-4), me munmun me gagiyegnag e nam ni ga'ngin, nib mu'un yu Israel ngay ni bay ko ley ni lel'och e nam (yu guruy ni 5-24). Be dag rogon ni athamgiliy David ni nge ta'rebnag me ga'nag gil'ilungun, ma aram e thingari cham ngak pire' e to'ogor rok ni boch e bay u lan e nam ma boch e beyib u wuru' e nam. I David e be' nrib mich Got u wan' ma ba'adag ni ngi i fol rok, ma girdi' ko nam rok e ra pired ni yad ba yul'yul' ngak. Machane David e ki rin' e tin rib kireb ni fan e i rin' e tin ba'adag e dowef rok. Ma fa'ani yib Nathan ni profet rok Somol ngak me weliy ngak David e tin ke rin' nrib kireb, me kolngan' David me yog ngak Somol e denen rok. Ma fa'ani gechignag Got David me par ni bfel' u wan'.

Rarogon David nge tin i rin' nge tini thognag e ribfel u wan' e girdi' nu Israel, ni n'uw nap'an nga tomuren David mra gafgow e girdi' ko nam miyad learnag ni mang e yigi yag reb e pilung ngorad ni be' ni owchen David ara "fak David", ni be' ni bod David.

Gathon e Re Ke Babyor Ney

Gagiyeg ni i tay David u Judah 1:1—4:12

Gagiyeg ni i tay David u ga'ngin yu Israel 5:1–24:25

- a. Tin som'on e duw 5:1–10:19
- b. David nge Bathsheba 11:1–12:25
- c. Mom'aw nge gafgow 12:26–20:26
- d. Tin tomur e duw 21:1–24:25

David ni nang nike yim' Saul

¹ Nap'an ni yim' Saul, me sul David nike gel ngak e pi Amalekite ko mael, me yib i par nga Ziklag ni l'agruw e rran. ² Me reb e rran riy me taw be' nib pagel ni yib ko gin ni ba'aram ni n'uf Saul nge pi salthaw rok e tent rorad riy ngar pired riy. Ma ke guchthuy e mad u daken, ma ke tay e but' nga fithik' i lolugen, ni aram e be dag ni kari kireban'. Me yib ngak David me yib i siro' ngak ni aram e ke tay fan David. ³ Me fith David ngak ni ga'ar, "Ka mub u uw?"

Me ga'ar, "Kug thay ko pi tent rok piyu Israel."

⁴ Me ga'ar David, "Mu weliy ngog e tin ke buch."

Me ga'ar, "Ke mil e pi salthaw rodad ko fare mael, ma pire' e girdi' rodad e ke yim'. Ma ku er rogon Saul nge Jonathan ni fak ni kan li'row."

⁵ Me fith David ngak ni ga'ar, "Ke di'in ma kam nang nike yim' Saul nge Jonathan?"

⁶ Me fulweg ni ga'ar, "Gu bay u daken e burey ni Gilboa, mu gguy Saul nike rugoy taban e sarey rok nga fithik' e but' ke duwgil ngay, ma aram e ke yib e pi *chariot* rok e to'ogor nge ku er i tay e girdi' nike af nga daken e os ni yad be chugur i yib ngak. ⁷ Me cheal me guyeg me piningeg. Mu gu fulweg lungun. ⁸ Me fith ngog ko gag mini',

mu gu weliy ngak ni gag ba Amalekite. ⁹ Me ga'ar ngog, 'Ba gel e maad'ad ni kug tay ni be chugur ni nggum'. Moy, ngam li'eg nggum'.' ¹⁰ Ma aram mu gu wan ngak nggu li' ngem', ya gumanang nnap'an ni yugu ra aw nga but' ma ke yim'. Ma aram mu gu chuweg e te'eliyaw rok u lolugen nge bachal rok ni ba'aray rog ni kug fek i yib ni nggu pi' ngom." ¹¹ Me guchthuy David e mad rok ni bochan e kari kireban', ma urngin e tirok e girdi' nra guchthuyed e mad rorad. ¹² Miyad par ni kari kireban'rad ma yad be yor, mra pired ndar abichgad nge yan i mada'ko blayal' ni bochan Saul nge Jonathan, nge fan ngak yu Israel, ni girdi' rok SOMOL, ni bochan e pire' i yad e kan li' ko re mael nem.

¹³ Me fith David fare pagel ni ir e ke fek fapi thin i yib ngak ni ga'ar, "Ga be' u uw?"

Me fulweg ni ga'ar, "Gu ba Amalekite, machane gu be par ko nam rom."

¹⁴ Me fith David ngak ni ga'ar, "I di'in me math' magaren rom ni ngam li' e pilung ni SOMOL e turguy?" ¹⁵ Me pining David reb e girdi' rok me ga'ar ngak, "Mu li' e cha'nir ngem'." Me li' fa'anem fare Amalekite ngem', ¹⁶ me ga'ar David ngak fare Amalekite, "Gur e kam girengiy e biney e pa' nga dakenam. Gur e mu turguy e n'en ni ngan rin' ngom nnap'an ni mog ni gur e kam li' e en ni SOMOL e turguy ni nge mang pilung."

David ni yornag Saul nge Jonathan

¹⁷ Ba'aray e dololoy' ni tay David ni fan ngak Saul nge Jonathan ni fak Saul, ¹⁸ me yog ni nga

ni fil ngak e girdi' nu Judah. (Ka ni yoloy u lan e Babyor rok Jashar.)

19 “Pi'in ni yad ma yog e thin rodad e karm'ad u daken e ted nu Israel!

Ma tin th'abi falu' ko salthaw rodad e kan li'rad!

20 Dab mu weliyed u lan yu Gath

ara lan e yu pa' i kanawo' nu Ashkelon.

Ya ri felan' e ppin nu Filistia;

nge ppin ni fak e pi'in ndar nanged Got.

21 “Manga yigi siy i aw e n'uw ara wa'angachal nga daken e yungi ted nu Gilboa;

manga yigi par daken e ted riy ndab ki tugul ban'en riy.

Ya fapi *shield* ni fen fapi salthaw nib falu' ko mael e ke par u daken e but' u rom ni kem'ay fan,

fa gi *shield* rok Saul e daknir gagepnag.

22 Gat'ing rok Jonathan e ma li' e girdi',

saydon rok Saul e der runguy e girdi',

ma aw ngak e pi'in nib gel ngar awgad nga but', mma li' e pi to'ogor ngarm'ad.

23 “Saul nge Jonathan e ri yow bfel' ma yow ba t'uf; u ranow u ta'bang ko biney e tamilang, ma ku

ra m'ow u ta'bang.

Yow ba machreg ko arche' ni *eagle*, ma yow ba gel ko layon!

24 “Gimed e ppin nu Israel, mu yor niged Saul!

Ya ke yin' e mad nib row nga dakenmed nib tolang puluwon,

ma ke nunuw nagmed ko gol nge pin'en nib t'uf ma ba tolang puluwon.

- 25 “Pi salthaw ni yad ba falu’ e karm’ad,
kan li’rad ko mael.
Jonathan e ke par u daken e ted nib yam’.
- 26 “Jonathan ni walageg, ke kireban’ug ngom;
ya ri gab t’uf rog!
Rogon ni ug par ni gub t’uf rom e rib fel’,
kab gel nga rogon nib t’uf e pumo’on rok e
ppin.”
- 27 “Pi salthaw ni yad ba falu’ e karm’ad,
talin e cham rorad e ke par ni kem’ay fan.”

2

David nni pilungnag nge mang pilung nu Judah

¹ Tomuren e biney me fith David SOMOL ni ga’ar, “Gu ra yan gu par nga reb fapi binaw ni bay u lan yu Judah ngu’ug gagiyeagnag, ma bfel’ fa danga?”

Me fulweg SOMOL ni ga’ar, “Bfel’.”

Me fith David ni ga’ar, “Bin ngan?”

Me ga’ar SOMOL, “Binaw nu Hebron.”

² Me yan David nga Hebron ni yad fa gali ppin rok, ni Ahinoam ni be’ u Jezreel, nge Abigail ni be’ u Karmel, ni figirngin Nabal nike yim’. ³ Miki fek e salthaw rok nge chon e tabinaw rorad ngranod ra pired ngalan e yochi binaw nib liyeg yu Hebron.

⁴ Me yib e pumo’on nu Judah nga Hebron ngarbad ra gagep nged David ni nge mang pilung nu Judah.

Fa’ani rung’ag David ni girdi’ ko binaw nu Jabesh ni bay u lan e nug nu Gilead e kar k’eyged Saul, ⁵ me tay e thin nga l’ugun boch e pumo’on

nge l'oegrad ngaram ni ngranod ra ga'argad ngak e girdi' nu rom, "I SOMOL e nge fal'eg wa'athmed ni bochan e kam daged rogon fanmed yul'yul' ngak e pilung romed ya kam k'eyged. ⁶Ere SOMOL e nge runguymed ngi i par nib yul'yul' ngomed. Ku er rogon gag ni bfel' e tin ni bay ug rin' ngomed ni bochan e tin ni kam ngongliyed. ⁷Mpired ni gimed ba gel ma dab mu rusgad! Saul ni Pilung romed e ke yim', ma girdi' nu Judah e kar gaggep nigned gag ni nggu mang pilung rorad."

I Ishbosheth nni mangnag pilung nu Israel

⁸ Fare tolang ko salthaw rok Saul, i Abner nib mo'on ni fak Ner, e kar milgow Ishbosheth ni be' ni pumo'on ni fak Saul kar th'abew e lul' ni Jordan kranow nga Mahanaim. ⁹ Mu rom e tay Abner i Ishbosheth ni nge mang pilung ko fa yungi nug nu Gilead, Asher, Jezreel, Efraim, ngu Benjamin, nge ku gubin yang u daken yu Israel. ¹⁰ Nap'an nni tay ni nge mang pilung nu Israel ma ke gaman e aningeg i ragag e duw rok, me gagiyeg ni l'agruw e duw.

Machane fare ganong nu Judah e rib yul'yul' ngak David, ¹¹ me gagiyeg David u lan yu Hebron ngu daken yu Judah ni medlip nge baley e duw.

Mael u Thilin yu Israel nge yu Judah

¹² Me yan Abner nge pi tolang ko salthaw rok Ishbosheth u Mahanaim ngalan fare binaw nu Gibeon. ¹³ Me Joab, ni chitinngin e Zeruyah, nge pi tolang ko salthaw rok David e ra mada' nigned e picha'nem nga charen bangi ran, miyad par u rom nga but' ni yad gubin, reb e ulung nga barba' fa gi ran ma reb nga barba'. ¹⁴ Me ga'ar Abner ngak

Joab, “Ngad pinow nigew boch e pi salthaw ney ni kab pagel u barba’ ngu barba’ ngar chamgad ko talin e cham ngan guy ko mini’ e ra gel.”

Me ga’ar Joab, “Errogon.” ¹⁵ Ma aram e ragag nge l’agruw e salthaw ni owchen Ishbosheth nge fare ganong rok Benjamin, miyad cham ngak ragag nge l’agruw e salthaw rok David. ¹⁶ Mra reb fapi salthaw me kol lolugen e en ni puluw rok u barba’ nge rugoy e saydon rok nga p’eyon, ma aram me thig nga but’ fa rliw’ nge aningeg i salthaw u ta’bochyang ni karm’ad. Aram e rengi n’en ni yima yog fithingan u lan yu Gibeon ni “Flang ko Saydon.”

¹⁷ Ma aram me tabab ba mael nib gel mirin, me gel e salthaw rok David ngak Abner nge salthaw nu Israel. ¹⁸ Ma fa dalip i pumo’on ni fak Zeruyah e urmed u rom: Joab, Abishai, nge Asahel. I Asahel e ra mil ma bod payngin ba *deer* nib malboch, ¹⁹ e tabab i tuluf Abner, ni kari tay nga daken ni be lol’oeg. ²⁰ Me changar Abner nga tomur me ga’ar, “I gur Asahel?”

Me fulweg ni ga’ar, “Errogon.”

²¹ Me ga’ar Abner, “Mu tal i tulfeg! Mu tuluf reb e salthaw ngam fek e tin ni bay rok.” Machane de tal Asahel i tuluf i yan. ²² Miki ga’ar Abner bayay ngak, “Mu tal i tulfeg! Mangfan ni ga be suryeg ni nggu li’em nga mum’? Uw rogon ni gura sabliy Joab ni walagem?” ²³ Machane de tal Asahel; ma aram me rugoy Abner e sarey rok nga wuryel, me kuruf e yal rok Asahel nge yan i for u daken keru’. Me aw Asahel nga but’ nike yim’, ma gubin e pi’in

nrabad ko rengi n'em nike aw riy nga but' ma yigo' ra talgad ngar sak'iygad u rom.

²⁴ Machane me tabab Joab nge Abishai i tuluf Abner, me yan ni nge aw e yal' ma kar tawgad ko fachi burey ni Ammah, ni bay ko ngek u Giah ko kanawo' ni yan nga magargear nu Gibeon.

²⁵ Ma pi pumo'on ko fare ganong rok Benjamin e ra mu'ulunggad ngar liyeged Abner bayay mranod ra pired nga p'ebgul bburey. ²⁶ Me tolul Abner ngak Joab, "Mog, aram e ngu'ud chamgow e chiney i yan ngaram ni dakriy e tal? Damur guy nra tomur riy ma dakuriy ban'en ni kabay ya kemus ni fanenikan? Gamad boch i pi girdi'en e nam romed. Bu uw n'umngin nap'an mfin mog ngak e pi salthaw rom ni ngar talgad i tulufmad?"

²⁷ Me fulweg Joab ni ga'ar, "Kug micheg u fithingan Got ni be par nib fos, ni fa'anmanga damunon, ma pi salthaw rog e dab ra talgad i tulufem nge mada' ko gabul ni kakadbul." ²⁸ Ma aram me tabab Joab i thoy fare yabul nib pow ngak e pi salthaw rok ni ngar talgad i tuluf e pi salthaw nu Israel; ma aram me tal fare cham.

²⁹ Me yan Abner nge pi salthaw rok ni polo' e re nep' i n'em u lan fare loway ni Jordan fithingan; miyad th'ab fare lul' ni Jordan nga barba', ma aram e ley ni kadbul e yal' ko bin migid e rran e ranod ngar tawgad bayay nga Mahanaim.

³⁰ Nap'an ni pag Joab i tuluf Abner, me kunuy e salthaw rok ni gubin nga ta'bang me pir'eg ni ragag nge mereb i yad e demoy ma ku erita' Asahel ni ku demoy. ³¹ Ma pi salthaw rok David e kar li'ed ke yim' 360 e salthaw rok Abner ni be' ko

fare ganong rok Benjamin. ³² Me fek Joab nge salthaw rok fare Idow rok Asahel ngar k'eyagged ngalan fare malangan e yam' ko fare tabnaw nu Bethlehem. Ma aram mranod ni polo' e nep' ma nap'an ni be tatamilang mar tawgad bayay nga Hebron.

3

¹ Bun'uw nap'an ni i cham e yu raba' i salthaw nma ayweg e tabnaw rok Saul nge tin nma ayweg David. Nap'an ni be gel David i yan, ma aram e pi'in yad be togopluw ngak e yad be waer i yan.

Pifak David ni Pumo'on

² Nel' i pumo'on nib aray ni fak David, ni tabab ko en nib nganni' me yan i mus ko en ni wen, e ni gargelegrad u Hebron: i Amnon, ni chitinngin e Ahinoam, nu Jezreel; ³ Chileab, ni chitinngin e Abigail, nu Carmel ni Nabal e pumo'on rok nike yim', Absalom, ni chitinngin Maakah, ni be' nib bpin ni fak Talmai ni Pilung nu Geshur; ⁴ Adonijah, ni chitinngin e Haggith; Shephatiah, ni chitinngin e Abital; ⁵ Ithream, ni chitinngin e Eglah. Gubin e tiney e pumo'on ni fak David e yigo' ni gargalegrad u Hebron.

Abner ni Mang ngak David

⁶ Nap'an ni be gel e cham u thilin e pi salthaw rok David nge yu raba' i salthaw nib fol ko tabnaw rok Saul, ma aram e Abner e be gel gelngin i yan u fithik' e pi'in yad ma un ngak Saul.

⁷ Me yan i reb e rran me non Ishbosheth ni be' ni pumo'on ni fak Saul ni be togopluw ngak Abner ni be yog ni kar pirew Rizpah ni reb e bpin rok Saul,

ni be' ni fak Aiah. ⁸ Ran'ey e ri k'aring e damumuw nib gel ngak Abner, me ga'ar, "Ga be learnag ma gura sasalap ngak Saul? Gabe learnag ma yu Judah e gube pigpig ni fan ngak? Ka som'on mug bepar ni gub yul'yul' nga urngin e tin nib l'ag rogon ngak e chitamam i Saul, nge pi walagen ni pumo'on, nge pi fager rok, ma kug ayuwegmed ni degel David ngomed; ma ke daba' ma kamog ni kam pir'eg thibngig ni murung'agmow be' ni bpin! ⁹⁻¹⁰ Ke micheg SOMOL ngak David ni bayi chuweg e gagiyeg ko pilung u pa' Saul nge pi'in owchen me tay David nge mang pilung nu Israel ngu Judah, ni mus u baley fare nam nge thang nga baley. Ere chiney e mang e yigi li'eg Got nggum' ni fa'anra dab gu muruwliy ni nge yib i m'ug e re bug i thin ney nib riyul'!" ¹¹ Ma dakiyag ni yog Ishbosheth ta'ab bug i thin ya kari rus ngak Abner.

¹² Me l'oeg Abner e pi tamal'og ngranod ngak David, ni bay u Hebron e ngiyal'nem, ni ngar ga'argad ngak, "Mini' e en ni nge gagiyegnag e re nam ney? Mu ngongliy ba m'ag u thildow, mug ayuwegnem ngam fek yu Israel ni ga'ngin ngar manged nga ba' rom."

¹³ Me fulweg David ni ga'ar, "Ba manigil! Gu ra ngongliy ba m'ag u thildow ni fa'anra gara rin' e ren'en ni ba'aray: thingar mu fek fare pin ni fak Saul ni Mikal i yib ngog ko ngiyal' ni garab mu guyeg." ¹⁴ Miki l'oeg David e pi tamal'og ngak Ishbosheth ni nge lungurad, "Mu fulweg le'engig i Michal ngog. Kug pi' puluwon ni nggu le'engiy ni ra'ay e biyach u taban dal' e pi Filistine." ¹⁵ Ma aram me fek Ishbosheth i Mikal rok e pumo'on

rok i Paltiel ni be' ni pumo'on ni fak Laish. ¹⁶ Me lek Paltiel fare pin nge mada' ko fachi binaw nu Bahurim, ni be yornag i yan. Machane nap'an ni ga'ar Abner, "Mu sul nga tabnaw," me sul.

¹⁷ Me yan Abner ngak e pi tayugang' nu Israel me ga'ar ngorad, "Kari n'uw nap'an ni kam ath-peged David ni nge mang pilung romed. ¹⁸ Ilera' e ngiyal nrayag. Kigimed manang ni yog SOMOL ni ga'ar, 'Bay gu maruwel ngak e tapigpig rog i David nggu cheweg e girdi' rog nu Israel u pa' e pi Filistine nge urngin e tin kabay e to'ogor rorad.'"

¹⁹ Miki non Abner ngak e pi girdi' ko ganong rok Benjamin miki yan nga Hebron ni nge yog ngak David e n'en nike yog e girdi' rok Benjamin nge piyu Israel nike ta'reb laniyan'rad ngay ni ngan rin'.

²⁰ Nap'an ni yib Abner gak David u Hebron nike un rriliw e pumo'on ngak, me pi' David ba mur ni fan ngorad. ²¹ Me ga'ar Abner ngak David, "Bay gu wan e chiney nggu yagnag ga'ngin yu Israel nga tan e gagiyeg rom. Bay mfel' u wan'rad ni gur e pilung, ma aram e bayi yag ngom e tin ni um finey mag gagiyegnag ga'ngin fare nam." Me micheg David ngak Abner ni dabi buch ban'en rok me l'oeg nge yan.

Abner Nthang e Pogofan Rok

²² Me ta'boch me sul Joab nge boch e pi tolang ko salthaw rok David ko mael, ni bo'or bogi ban'en ni kar feked u fithik' e mael. Machane dakimoy Abner u rom u Hebron rok David, ni bochan e ke pi' David ke yan nike micheg ni dabi buch ban'en rok. ²³ Nap'an ni taw Joab nge pi salthaw rok,

minog ngak nike yib Abner i guy David ni Pilung ke micheg David ngak ni dabi buch ban'en rok ma ke l'oeg ke yan. ²⁴ Ma aram me yan Joab ngak fare pilung me ga'ar ngak, "Fin mang e kam rin"? Ke yib Abner ngom – mangfan ni kam pag ke yan ni aram rogon? ²⁵ Ke yib e ngaray ni nge ban nigem ma ngenang urngin ban'en ni ga ma rin' nge urngin yang ni gama yan ngay. Ma ri gamnang ni aram rogon!"

²⁶ Tomuren ni chuw rok David, me l'oeg Joab e pi tamal'og ni ngranod ra feked Abner, mranod ra sulweged ko luwed nu Sirah, ma David e dariy ban'en ni manang u murung'agen. ²⁷ Ma nap'an ni taw Abner nga Hebron, me pining Joab i Abner nga orel ko fare garog, ni gowa nge non ngak ni go'oyow, ma aram me ruchuy e yar ko yal rok u rom. Ma aram e kan thang e pogofan rok Abner ni bochan e ki thang e pogofan rok Asahel nib mo'on ni walagen Joab. ²⁸ Nap'an ni rung'ag David e n'en nike buch, me ga'ar, "I Somol e manang ni pi'in nib milfarad ngog nge gag e ri debuch e romad ko pogofan rok Abner ni kan thang. ²⁹ Gechig riy e nge aw ngak Joab nge chon e tabnaw rok ni gubin! Lan gubin e mfen ma nge rimbiyo boch e pumo'on u lan e tabnaw rok, fe daraw, fa kemus ni go' maruwel rok e ppin e rabung ngay, fa yim' u fithik' e mael, fa dab i gaman e n'en ni ngi i kay!" ³⁰ Ere Joab nge Abishai ni walagen ni pumo'on e ra falbiyen walagrow i Asahel ni li' Abner u tan e mael u Gibeon.

Abner nni K'eyag

³¹ Ma aram me yog David ngak Joab nge pi salthaw rok ni ngar guchthiyed e mad u dakenrad, ngar chuwgad ko mad ni tutuw, ngar yor niged Abner. Ma nap'an e yan nga taliw ko gum'eyag me David ni Pilung e lek taban fare kahol ko yam'.

³² Min k'eyag Abner u Hebron, me yor fare pilung nib ga' laman u rom ko fare malangne yam', ma ku errogon gubin e girdi'. ³³ Me yin' David e re dolo'lo' ni ba'aray ni fen Abner:

“Mangfan ni ngari yim' Abner ni bod be' ndariy-fan?

³⁴ Dan m'ag rifrifen pa' nruw raba',
ma ku dan m'ag rifrifen ay nruw raba';
Ke yim' ni bod be' ni li' e girdi' ni kireb!”
Miki yornag fapi girdi' bayay.

³⁵ Polo' e rran ni i guy fapi girdi' rogon ni mange yigi kay David ban'en, machane me micheg u fithingan Got ni ga'ar, “Mang e yigi li'eg Got ng-gum' ni fa'an gu ra kay ban'en ndawori polo' e re rran ney!” ³⁶ Mar nanged e ren'ey me fel' u wan'rad. Rriyul', gubin ban'en ni rin' fare pilung mab fel' u wan' e girdi'. ³⁷ Urngin e pi girdi' rok David nge urngin e pi girdi' nu Israel ma yigo' rananged fan ni fare pilung e de nang ban'en u murung'agen Abner ni ngan thang e pogofan rok.

³⁸ Me ga'ar fare pilung ngak e pi tolang ko salthaw rok, “Damur nanged ni re rran ney e ke yim' reb e tayugang' nrib ga' u lan yu Israel? ³⁹ Yug aray rogon ni gag e pilung nike mel'egeg Got, ma kug thamiy ni kug me'waer e daba'. Pi pumo'on ney ni pifak Zeruyah e kay gur tharthargad. Mang e yigi gechignag SOMOL e pi girdi' ni kireb ney nib m'ag nga rogon e kireb rorad!”

4

Ishbosheth Nthang e Pogofan Rok

¹ Nap'an ni rung'ag Ishbosheth ni be' nib pumo'on ni fak Saul ni kan thang e pogofan rok Abner u lan yu Hebron, me rus, ma urngin e girdi' nu Israel nra pired ni yad ba magar. ² Ma immoy l'agruw i tolang ko salthaw rok Ishbosheth ni yow ma gafaliy e yu raba' i salthaw ni yad ma yan ko mael, ni aram Baanah nge Rekab, ruw i mo'on ni fak Rimmon nu Beeroth u lan fare ganong rok Benjamin. (Yu Beeroth e yima mathe'eg ngay ni kabang i tafen Benjamin. ³ Ma pi'in nri girdi' riy e kar milgad nga Gittaim, ko gin ni kar pired riy ke mada' ko chiney.)

⁴ Ma ku reb e pi'in owchen Saul e Mefiboseth ni be' nib pumo'on ni fak Jonathan. Mefiboseth e lal e duw yangren min li' Saul nge Jonathan ngar m'ow. Nap'an ni yib e thin ni murung'agen e yam' ni kartew u lan fare binaw nu Jezreel, ma fa'en ni yarif rok i Mefiboseth, e chibiy fare tir ngalang nge milnag; machane bochane e be gurgur me mul u pa' nga but', ma aram mepar nike mugutgut.

⁵ Me yan Rechab nge Baanah i yan nga tafen Ishbosheth ma nap'an nra tawgow e ngaram ma bang ko misiw', ni be toffan Ishbosheth ko misiw'.

⁶ Ma bay be' ni bpin u langan e mad ni be rurug e *wheat* ma be glaching e mri mol, ma aram me sag'al Rechab nge Baanah nga ranow nga naun.

⁷ Nap'an nra thapgow nga lane naun, mranow ngalan e singgil rok Ishbosheth, ko gin bay riy ni karimol aran, mar li'ew nge yim'. Ma aram mar th'abew lolugen ngar fekew, mranow e re nep

nem ngar thumurgow u Jordan Valley. ⁸ Mranow ra dagew fare llug ngak David ni Pilung nu Hebron me lungurow ngak, “Ba’aray lolugen Ishbosheth, ni fare mo’on ni fak e en ni to’ogor rom i Saul, ni i guy rogon ni nge li’em nga mum’. Daba’ e ke pagem SOMOL i gur Pilung ni ngam fulweg taban e kireb rok Saul nge pi’in owchen.”

⁹ Me fulweg David ni ga’ar, “Kug micheg u fithingan SOMOL ni bepar nib fos nike ayuwegneg u fithik’ urngin e riya’! ¹⁰ Fare tamal’og ni yib ngog u Ziklag me yog ngog murung’agen Saul nike yim’ e i leamnag ni be fek e thin ni bfel’ i yib ngog. Mug kol nggu pi’ ngan thang e fan rok. Iramer puluwon nug pi’ ngak ko thin ni bfel’ ni fek i yib! ¹¹ Rikab ga’ e oloboch nra aw ngak e girdi’ ni kireb ni kar thanged e fan rok be’ ni dariy ban’en nike bucheg, ma be mol u naun rok! Bay gu fulweg taban e kireb romew ngomew ni fan fare mo’on ni kam thangew e fan rok, bay gu thirifmew ngam chuwigow u daken e re fayleng ney!” ¹² Me yog David e n’en ni ngan rin’, me li’ e salthaw rok i Rechab nge Baanah ngar m’ow mar th’abed rifrifan pa’row nge ayrow ngar tininged ngalang u charen fagi ran nu lan yu Hebron. Mar feked lolugen Ishbosheth ngar k’eyeged nga lane low rok Abner u rom u Hebron.

5

*David ntay ni ir e pilung nu Israel ngu Judah
(1 Kronics 11:1-9; 14:1-7)*

¹ Me yib urngin e pi ganong nu Israel ngak David u Hebron me lungurad ngak, “Gamad e girdi’ ko nam rom. ² Kakrom nnap’an ni Saul e pilung

rodad, me gur e um tay murung'agen e salthaw nu Israel ko mael me yog SOMOL ngom ni bay um pow'iy e girdi' rok me mang gur e um gagiyeg nagrads." ³ Ma aram me yib urngin e pi'in yad be yog e thin rok piyu Israel ngak David nga Hebron. Me ngongliy ba m'ag u thilrad, ni ngongliy u p'eowchen Got, miyad liyef e gapgip nga lolugen ni aram e kar turguyed ni ir e ke mang pilung nu Israel. ⁴ Guyey e duw yangren David me mang pilung, me par ni ir e be gagiyeg ni aningeg i ragag e duw. ⁵ I par u Hebron ngi i gagiyegnag yu Judah ni medlip nge baley e duw, me par u Jerusalem ngi i gagiyegnag yu Israel ni ga'ngin nge yu Judah ni guyey nge dalip e duw.

⁶ David ni Pilung nge girdi' rok e ranod ngar maelgad ngak yu Jerusalem. Ma pi Jebus, ni aram e girdi' ni be par u rom, e ra leam niged ndabiyag rok David ni nge kol e re binaw nem, ma aram me lungurad ngak, "Dabiyag ni nga mub ngalan e re binaw ney; pi'in ni malmit nge pi'in ni mugutgut e rayag rorad ni ngar ted gur ndabiyag ni nga mub ngalan. ⁷ (Machane me kol David fa gin'em ni ka ni yororiy u Zion ni fan ko mael, ma aram mu u nog fithingan ni "Binaw rok David.")

⁸ Rofen nem e ga'ar David ngak e girdi' rok, "Gur bay be' u roy ni fanenikan e pi Jebus ney ni bod rogog? Nikam taw ngabang nrayag ningam thang e pogofan rorad? Ra bay me yan u wol' e ran ngalang nge og ngak e pi malmit nge pi mugutgut nem ni gafgow." (Aram tapgin me lunguy, "Pi'in ni malmit nge pi'in ni mugutgut e dabiyag ni

ngranod ngalan e naun rok SOMOL.”)

⁹ Me par David u lan fa gin'en nni yororiy ni fan ko mael me tunguy fithingan ni Binaw rok David. Me longobiy ko yoror ni fan ko mael, ni mus ko yoror nu Millo nge yib i mada' ko gin ni bay tafen e pilung riy. ¹⁰ Mi i gel i yan, ya SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok e bay rok.

¹¹ Hiram ni Pilung nu Tyre e l'oeg e pi tamal'og ngak David; me pi' yuley i ren ngak David ni *cedar* fithingan, nge girdi'en e dimow naun, nge pi'in yad manang rogon i ubung e malang ni yima fanay ko naun ni ngar toyed ba tafen e pilung ngak David. ¹² Ma aram me nang David u wan' ni SOMOL e ke turguy ni nge mang pilung nu Israel, ma be gagiyegnag e nam rok David ngi i fel' rogon ni fan ngak e girdi' rok Got ni bay riy.

¹³ Nap'an ni chuwa David u Hebron nge yan i par nga Jerusalem, me kunuy yugu boch e ppin nu Jerusalem ni nge par bochi yad ni ngar manged ppin rok, ma boch i yad e ngar pired ni le'engin, mu kun diyennag boch e pagel nge ppin ni fak. ¹⁴ Bitir nni gargeleg ni fak u Jerusalem e Shammua, nge Shobab, nge Nathan, nge Solomon, ¹⁵ nge Ibhar, nge Elishua, nge Nefeg, nge Jafia, ¹⁶ nge Elishama, nge Eliada, nge Elifelet.

*Gel ni tay David ngak e pi Filistine
(1 Kronics 14:8-17)*

¹⁷ Me rung'ag e pi Filistine ni David e ke mang pilung nu Israel; miyad yan ni yad gubin ni ngar koled. Fa'ani rung'ag David, me yan nga p'ening ko fare yoror ni ka ni ngongliy ni fan ko mael. ¹⁸ Me yib e pi Filistine ko loway nu Refaim ngarbad

ra pired ngay. ¹⁹ Me fith David ngak SOMOL ni ga'ar, "Bfel' u wun'um ni gu ra yan gu cham ngak e pi Filistine? Mog, ga ra gagiyegnag ngug gel?"

Me ga'ar SOMOL ngak, "Mman, ya bay gu gagiyegnag ngam gel."

²⁰ Ma aram me yan David nga Baal Perazim, miyad mael e pi Filistine me gel ngorad u rom. Me ga'ar David, "ISOMOL e ke aw ngak e pi to'ogor rog ke weregrad ni bod ba lul' ni ba ga' ni sugubur nge yib e ran riy nga daken e binaw." Ma aram min tunguy fithingan e gin'em ni yu Baal Perazim.*

²¹ Pi Filistine e ra n'aged e pi liyos rorad u rom, me fek David nge salthaw rok fapi liyos ngranod.

²² Me yib e pi Filistine ra pired bayay ngalan fare loway nu Refaim. ²³ Miki fith David SOMOL bayay, me fulweg SOMOL ngak ni ga'ar, "Dab mman u roy ngam cham ngorad, machane ngam liyeg ngam man mu og ngorad u keru'rad, ko fa gin nib chugur ko fa yu ke gek'iy ni balsam. ²⁴ Nap'an ni ga ra rung'ag lingan ban'en ni bod lingan ay e salthaw ni be yib u fithik' i ran' e gek'iy u lang, ma ga fal'eg rogom ni ngam og ngorad, ya aram e kug m'on rom kug wan ni ngug gagiyegnag e pi salthaw rok e pi Filistine ngar waergad." ²⁵ Me rin' David e tin keyog SOMOL, me tuluf e pi Filistine u Geba ngranod ngar mada'gad nga Gezer.

6

*Fare Kahol ko M'ag nni fek i yib nga Jerusalem
(1 Kronics 13:1-14; 15:25-16:6, 43)*

* **5:20** BAAL PERAZIM: Re ngachal ney e fan e "Somol ni thumur riy nga barba'."

¹ Mi ki ulunguy David e tin th'abi fel' e salthaw nu Israel, me yan i gamen 30,000 e pumo'on u gubin, ² me fekrad nga Baalah ni bay u lan yu Judah, ni ngar feked fare Kahol ko M'ag rok SOMOL ni bayriy fithingan SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok, ni be par u tagil' u thilin fa gali n'en ni bay pon ni kerubim fithingan. ³ Miyad fek u tafen Abinadab ni bay u daken e burey miyad tay nga daken ba *cart* nma girengiy e garbaw ni pumo'on. Mi Uzzah nge Ahio, ni Abinadab e chitamangirow, e ranownag fare *cart*, ⁴ mi Ahio e be yan u but' u m'on ko re *cart* nem. ⁵ Mi David nge urngin piyu Israel e yad be churu' ma yad be tang ni kemus rogorad ni aram e yad be tay fan SOMOL, ni yad be chubeg tatalin e musik ni *harp*, nge *lyre*, nge *drum*, nge *kastanet*, nge *cymbal*.

⁶ Nap'an nra bad ko gin ni yima gunugunuy wom'ngin e *grain* riy u Nakon, me dol' e garbaw, me k'iyag Uzzah pa' nge kol fare Kahol ko M'ag. ⁷ Ka chingiyal' nem me damumuw SOMOL ni Got ngak Uzzah nge li' ngem' ni bochan e dariy madgun SOMOL u wan', me yim' Uzzah u rom u to'oben fare Kahol Ko M'ag. ⁸ Me ri puwan' David ni bochan e ke damumuw SOMOL ke gechignag Uzzah; ma aram min tunguy Perez Uzzah* ko gin'em ma ke par riy ni aram rogon ke mada' ko bin daba' e rran.

⁹ Me rus David ngak SOMOL me ga'ar, "Uw rogon ni nggu fek e re Kahol ko M'ag ney e chiney?" ¹⁰ Me turguy u wan' ndab ki fek nga Jerusalem ni binaw rok; me cheal nge fek i yan ko naun

* **6:8 PEREZ UZZAH:** fan re bugithin ney ni Hebrew e "gechig."

rok Obed ni ba Edomite, ni be' ko binaw nu Gath. ¹¹ Me par fare Kahol ko M'ag u rom ni dalip e pul, me fal'eg SOMOL rogon Obed Edom nge girdi'en e tabinaw rok.

¹² Me rung'ag David ni Pilung nike fal'eg Got rogon girdi'en e tabinaw rok Obed Edom nge urngin e tin bay rok ni bochan fare Kahol ko M'ag; ma aram me yan i fek u na'un rok Obed nge fek i yan nga Jerusalem, ni ba ga' e madnom ntay ni fan ngay. ¹³ Fapi girdi' ni kar mat'niged fare Kahol ko M'ag e nap'an ni nga nel' yay ni kar ruf'ed ayrad, me li' David ba garbaw nge ba saf nib sugrug nge pi' ngak SOMOL ni maligach. ¹⁴ Me churu' David nike musmus nga rogon ni be tay fan SOMOL, ni kemus ni bangi mad nib wech e bay u lukngun. ¹⁵ Ma aram miyad fek piyu Israel ni gubin fare Kahol ko M'ag i yan ngar mada'gad nga Jerusalem ni yad be garus ma yad be l tolunag e felfelan' ma yad be thoy e yabul.

¹⁶ Ma nap'an nni fek fare Kahol ko M'ag i yib ngalan binaw u Jerusalem, me changar Mikal u winda, ni be' ni ppin ni fak Saul, me guy David ni Pilung ni be churu' ma be og ngalang u fithik' fare churu' ni fan ngak Got, me ri dabuy. ¹⁷ Miyad fek fare Kahol ko M'ag ngranod ra ted nga tagil' u lan fare *tent* nike ngongliy David ni ngan tay ngay. Me pi' David e gamanman ni maligach ngak SOMOL nge pin'en ni nge fal'eg thilin SOMOL nge girdi'. ¹⁸ Nap'an ni mu' i pi' e pi maligach, me yibilay e girdi' nga fithingan SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok. ¹⁹ Ma aram e ra reb e pumo'on nge reb e ppin nu Israel me pi' David reb e flowa ngak, nge bang

e ufin ni kan urfiy, nge boch e *raisin*. Mara be' me sul nga tafan.

²⁰ Me sul David nga tabinaw rok nge yan i guy girdi'en e tabinaw rok, me yan Mikal ni be' ni bpin ni fak Saul nga wuru' e naun ni nge mada'nag David. Me ga'ar, "En ni pilung nu Israel e ke gilnag buguwan e daba'! Ya ke chuweg madan u daken u p'eowchen e pi'in ni ppin ni tapigpig ko pi tolang ni bay nga tan pa' ke darifannag ir!"

²¹ Me ga'ar David, "Ug churu' ni gu be tay fan SOMOL, ni ir e ke turguyeg ni gag e ngu'ug gagiyegnag yu Israel ni girdi' rok, ya mm'agan' ngay ni nggu wan nga luwan e chitamam nge girdi' nu tabinaw rok. Bay ug churu' ni gu be tay fan SOMOL, ²² ma gu be darifan nigeg. Sana ga be leamnag ndariy fag, machane pi ppin nem ni ga be yog e bay fag u wun'rad!"

²³ Mi Mikal ni fare pin ni fak Saul e de diyen bi'id.

7

Thin rok Nathan nni pi' ngak David (1 Kronics 17:1-15)

¹ Re ngiyal' i n'ey e ke par David ni Pilung ni ir e be gagiyegnag girdi'en e nam rok, me par SOMOL nike yororiy David rok urngin e pi to'ogor rok.

² Ma aram me ga'ar David ni Pilung ngak Nathan ni profet, "Mu sap! Gu be par ko naun ni ren ni *cedar* e ni fanay ngay, machane fare Kahol ko M'ag rok Got e bay u lan ba *tent*!"

³ Me fulweg Nathan ni ga'ar, "Mu rin' e tin ni ga ba'adag, ya SOMOL e bay rom." ⁴ Machane re nep' i n'em me ga'ar SOMOL ngak Nathan, ⁵ "Mman

ngam weliy ngak e tapigpig rog i David ni be lungug ngak, 'Gathi gur e ngam toy ba tempel nggu par ngay. ⁶ Nap'an fa ngiyal'nem ni gu fek e girdi' nu Israel nga wuru' yu Egypt nge yib i mada' ko bin daba' e rran ma dawor gu par u lan ba tempel; ya ug milekag i yan ni lan ba *tent* e gu be par riy. ⁷ N'umngin nap'an ni ug un ngak piyu Israel ngu'ug milekaggad i yan ma dawor gu fith ngak e pi'in ni gag e gu duwgiliyrad ni ngu u rogned e thin rok piyu Israel ko mangfan ndawor rtoyed ba tempel ko ren ni *cedar* ni fanag.' ⁸ "Ere mog ngak e tapigpig rog i David, ni SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok e be ga'ar ngak, 'Ga be gafaliy e saf u daken e yungi ted i yan mu gu fekem nggu tem ni gur e ngu'um gagiyeagnag piyu Israel ni girdi' rog. ⁹ Gubin yang ni um man riy i yan ma gu bay rom, me gag e kug li' urngin e pi to'ogor rom u fithik' e mael. Bay gu gagiyeagnag nigem ngam gilbugwan ni bod e pi'in yad ma yog e thin ni yad e ba ga' lungrad u fayleng. ¹⁰⁻¹¹ Bay gu duwgiliy bang ni nge par piyu Israel ni girdi' rog riy, mu gu tayrad ngu'ur pired riy ndakuriy be' nra pigi cham ngorad. Nap'an nrabad ngalan e re nam ney ma be yib e girdi' ni kireb i cham ngorad, machane biney e pa' e bayi tal. Bay gu yororiyem rok urngin e pi to'ogor rom, mug gagiyeagnag nge yib e pi'in owchem. ¹² Nap'an ni ga ra yim' mi ni yan ni k'eygem ngak pi chitamam, mu gu tur-guy reb i owchem nge mang pilung, ma bay gu tay e nam rok nib gel. ¹³ Bayi toy ba tempel ni fan ngog, ma bay gu gagiyeagnag nge par e pi'in ni owchen ngu'ur gagiyeagnag ndariy n'umngin

nap'an. ¹⁴ Bay gu par ni gag e chitamngin, me par ni ir fakag. Ra ngongliy e kireb, mu gu gechignag ni bod ba matam ni gechignag be' nib mo'on ni fak. ¹⁵ Machane gathi bay gu par ndab kug ayuweg ni bod ni gu rin' ngak Saul, ni gag e gu chuweg ni fan e nge mang gur e mpilung. ¹⁶ Gubin ngiyal' ni bay um par ni be yib e girdi' ni owchem, ma bay gu tay e gagiyeg rom ngi i par ndariy n'umngin nap'an. Rogom ni gab pilung ni ga be gagiyeg e dabi m'ay.' "

¹⁷ Me weliy Nathan ngak David urngin e tin ke dag Got ngak.

*David ni meybil ni be pining e magaer
(1 Kronics 17:16-27)*

¹⁸ Me yan David ni Pilung ngalan fare tent u p'eowchen SOMOL, me yan i par nga but' nge meybil ni be ga'ar, "SOMOL ni Th'abi Tolang, urngin e tin kam rin' ni fan ngog e dariy rogog nga bang ni ngam rin' ngog, ara ngam rin' ngak e tabinaw rog. ¹⁹ Machane chiney e ka ba yo'or e tin kam rin' ni fan ngomad, I gur SOMOL ni Th'abi Tolang; ya kamog ngog e tin ni bay mu rin' ngak e pi'in owcheg ko tin ni bayib e duw nga m'on. SOMOL ni Th'abi Tolang kam gagiyegnag ba girdi' ke guy e ran'ey!*. ²⁰ Ere mang e kabay ni gu ra yog ngom! Ya gur e ga manangeg ni tapigpig rom. ²¹ Ya gur e kam learnag kam turguy ni nge yodorom; gur e kam gagiyegnag ni nggu nang urngin e pin'ey nib sorom riy. ²² SOMOL ni Got, rib sorom! Dariy be' ni bod gur; dakuriy yugu reb e Got nga bang, ya

7:14 Heb 1:5 * **7:19** kam gagiyegnag ba girdi' ke guy e ran'ey; Irera' ba motochiyel ni fan ngak e girdi'

kemus ni gur, ni bod ni kug rung'aged. ²³ Dakuriy reb e nam ngabang u fayleng ni bod e yu Israel, ni gur e mu lufrad ko sib ngam mang nagrads girdi' rom. Pin'en ni ba sorom riy nge pi ma'ang'ag ni mu rin' ngorad e wear murung'agem riy u roy u fayleng. I gur e mu tuluf e pi nam nge pi got rorad u nap'an ni be yan e girdi' rom i yan nga m'on, fapi girdi' ni gur e mu pithigrad u Egypt ni ngar manged girdi' rom. ²⁴ Kam tay yu Israel ni ngar pired ni yad e girdi' rom ndariy n'umngin nap'an, me gur, SOMOL, e kam mang Got rorad.

²⁵ "SOMOL ni Got, mu tay nga tagil' ni gubin ngiyal' e tin kamog ni murung'ageg nge murung'agen e pi'in owcheg, ma ga rin' e tin ni kamog ni bay mu rin'. ²⁶ Bay um par nib gilbuguwam ndariy n'umngin nap'an, ma girdi' e bay i lungurad, 'I SOMOL ni Gubin ma Rayag Rok e ir e Got rok piyu Israel.' Ma bay um gagiyegnag ngi i par ni pi'in ni owcheg e gubin ngiyal' ni yad be pilung. ²⁷ SOMOL ni Gubin ma Rayag Rom, ni gur e Got rok piyu Israel! Bochan e kam gagiyegnag kug nang e pin'ey, ni gag e tapigpig rom, ya kam weliy ngog ni bay um gagiyegnag ngi i par e pi'in owcheg ni yad e bay ur pilunggad, ma aram fan nda gur tamdag ni nggu meybil ngom ni aray rogon.

²⁸ "SOMOL nib Th'abi Tolang, ni gur e Got; gubin ngiyal' ni ga ma tay nga tagil' e tin ni kamog ni bay mu rin', me gur e kam weliy e tiney e thin ni bfel' ni ngam rin' ngog. ²⁹ Wenig ngom, mu ayuweg e pi'in ni owcheg e chiney ngu'ur pired ni yad bfel' u wun'um. Gur SOMOL ni Got e kamog ni bay mu rin' e re bugithin ney, me gur e ngu'um par ni

ga be ayuweg e pi'in ni owcheg ndariy n'umngin nap'an."

8

Gel ni i tay David ko mael (1 Kronics 18:1-17)

¹ Me yan i bangiyal' me mael David ni Pilung ngak e pi Filistine bayay nge gel ngorad, me taleg e pi gagiyeg ni ur ted u daken fare nam.

² Ma aram miki gel ngak piyu Moab. Me yog ni pi kalbus e ngar thiggad nga but' min the'egrad ni yu dadalip min li' l'agruw. Ma aram me par piyu Moab nga tan pa' ngu'ur pi'ed e tax ngak.

³ Miki gel David ngak Hadadezer nib mo'on ni fak Rehob ni Pilung u Zobah, reb e binaw nu Syria, u nap'an ni be milekag Hadadezer i yan ni nge fulweg nga tanggin e gagiyeg rok bang e binaw ni bay nga pe'bugul e lul' ni Eufrates. ⁴ Me kol David 1,700 e salthaw rok Hadadezer ni ma yan u os nge 20,000 e salthaw rok ni yad be yan u but'. Me tay David boch e pi os nem ni nge fanay 100 e *chariot* rok ma go' th'ab e graw u ay e tin ni magey nge dakiyag nranod.

⁵ Nap'an ni l'oeg e girdi' nu Syria ni yad ma par u Damascus ba raba' i salthaw ni ngar ayuweged Hadadezer ni Pilung, me cham David ngorad nge li' nge yim' 22,000 fapi salthaw. ⁶ Ma aram me n'uf e pi *tent* ko salthaw u lan taferad, mar pired u tan pa' ngu'ur pi'ed e tax ngak. Me tay SOMOL i David ngi i gel u gubin yang. ⁷ Me kunuy David fapi *shield* nib gol nma fek e pi tolang ko salthaw rok Hadadezer nge fek nga Jerusalem. ⁸ Ma ku

erregon niki fek e *bronze* nib yo'or u Betah ngu Berothai, ni pi binaw ni i gagiyegnag Hadadezer.

⁹ Me rung'ag Toi ni Pilung nu Hamath nike gel David ngak urngin e yu raba' i salthaw rok Hadadezer. ¹⁰ Ma aram me l'oeg Toi i Joram ni be' nib pumo'on ni fak nge yan i nang salpem David ni Pilung me pining e magaer ngak nike gel rok Hadadezer, ni facha' nike yo'or yay ni kar mael gow Toi. Me fek Joram bogi tow'ath i yan ngak David nni ngongliy ko gol, silber, nge *bronze*. ¹¹ Me pi' David ni Pilung fapi tow'ath ni ngan fanay ko liyor ngak SOMOL, nib mu'un e pi silber nge gol nni fek ko pi nam ni i gel ngay — ¹² pi nam nu Edom, Moab, Ammon, Filistia, ngu Amalek — nge ku boch fa pin'en ni fek rok Hadadezer.

¹³ Miki gel boch e gilbugwan rok David nga feni sorok nnap'an ni sul nike thang e fan rok ragag nge meruk e biyu' e pi Edomite u lan e Laway ni Sol. ¹⁴ Me n'uf e pi *tent* ko salthaw u lan yu Edom, ma girdi' u rom e ra pired nga tan pa' David. Me tay SOMOL David ngi i gel u gubin yang.

¹⁵ Me gagiyeg David u daken yu Israel ni ga'ngin ma be guy ni nge par e girdi' rok ni gubin ngiyal' ni yibe aywegrad ni bfel' ma ba mat'aw rogon. ¹⁶ I Joab ni chitinngin e Zeruyah, e ir e tolang ko salthaw; me Jehoshafat nib mo'on ni fak Ahilud e ir e ba milfan babyoren urngin ban'en ngak; ¹⁷ I Zadok nib mo'on ni fak Ahitub, nge Ahimelek nib mo'on ni fak Abiathar e yow e prist; me Serayah e ir e tayol, ¹⁸ me Benayah nib mo'on ni fak Jehoyada e ir e ga' ko pi'in yad e matnag rok David; ma pi'in pumo'n ni fak David e yad e prist.

9

David nge Mefiboseth

¹ Me fith David ni ga'ar, "Gur kabay be' nike magey ko tabinaw rok Saul? Fa'anra bay, ma gub adag ni nggu t'ufeg ni bochan Jonathan."

² Immoy be' nib mo'on ni ba tapigpig ko tabinaw rok Saul ni Ziba fithingan, minog ngak ni nge yan ngak David. Me ga'ar David ni Pilung ngak, "Mog, i gur Ziba?"

Me fulweg ni ga'ar, "I gag, mi gag e tapigpig rom."

³ Me fith David ni Pilung ngak ni ga'ar, "Mog, kabay be' nike magey ko tabinaw rok Saul nrayag ni ug ngongliy e tin nib yul'yul' ngak ma gu be t'ufeg, ni bod ni kug micheg ngak Got ni gu ra rin?"

Me fulweg Ziba ni ga'ar, "Ka bay reb e pagel ni fak Jonathan, ni be' nib mugutgut."

⁴ Me ga'ar David ni Pilung, "Uw e bay riy?"

Me fulweg Ziba ni ga'ar, "Bay u tafen Makir, ni be' nib mo'on ni fak Ammiel, ni bay u Lodebar."

⁵ Ma aram me l'oeg David ni Pilung e thin nge yan ngak ni nge yib.

⁶ Fa'ani taw Mefiboseth, ni Jonathan e chitamngin mi Saul e tutuw rok, me siro' u p'eowchen David ni be tay fan. Me ga'ar David, "Mefiboseth!" Me fulweg ni ga'ar, "I gag e tapigpig rom."

⁷ Me ga'ar David, "Dab mu rus, ya bay gu par ni gab t'uf rog ni bochan Jonathan ni chitamam. Bay gu fulweg ngom urngin e binaw ni tafen e tutuw rom i Saul, ma bay um par ni gubin ngiyal' ma ba puf e kanawo' ngom ni nga mub mu'un ngog ko abich u tebel rog."

⁸ Me siro' Mefiboseth bayay me ga'ar, "Ta'reb rogomow ba pilis nib yam'! Ere mang ni ngam t'ufegeg ni er gelngin?"

⁹ Me pining David ni Pilung Ziba, ni tapigpig rok Saul, me ga'ar ngak, "Nggü pi' ngak Mefiboseth, ni Saul ni masta rom e tutuw rok, urngin ban'en ni immoy nib mil suwon ngak Saul nge tabinaw rok.

¹⁰ Gur nge pifakam ni pumo'on, nge tapigpig rom e ngu'um wolduguyed e pi binaw nem ni fan ngak e tabinaw rok e masta rom i Saul, mi gimed kunuy e ggan nike yag riy ngam feked i yib ngar kayed. Me Mefiboseth e bay i par ni gubin ngiyal' ma bay i un ko abich u tebel rog." (Ziba e ragag nge lal e pumo'on ni fak ma reliw' e tapigpig rok.)

¹¹ Me fulweg Ziba ni ga'ar, "Pilung rog, gu ra rin' urngin e tin ni ga ra yog."

Ma aram mi i un Mefiboseth ko abich u tebel rok David ni bod rogon reb fapi pumo'on ni fak David.

¹² Ma bay ba pagel ni kab bitir ni fak Mefiboseth ni Mika fithingan. Urngin girdi'en e tabinaw rok Ziba e ra manged e pi tapigpig rok Mefiboseth.

¹³ Mefiboseth nruw raba' i ay ma bmugutgut, e aram e par u lan yu Jerusalem ngi i un ko abich u tebel rok David ni Pilung.

10

David ni gel ngak piyu Ammon nge piyu Syrian (1 Kronicles 19:1-19)

¹ Me munmun me yim' Nahash ni Pilung nu Ammon, me Hanun ni be' nib pumo'on ni fak e mang pilung. ² Me ga'ar David ni Pilung, "Thingar gu dag ngak Hanun ni gub fager ni gub yul'yul', ni

bod ni rin' e chitamngin i Nahash ngog." Ma aram me l'oeg David e pi tamal'og ni ngranod rogned rogon e kirban' rok ni puruy' ko yam'.

Ma nap'an nra tawgad ngalan yu Ammon, ³ me ga'ar e pi tayugang' nu Ammon ngak fare pilung, "Ga be leamnag nike l'oeg David e pi tamal'og ney ni ngarbad ra weliyed e kirban' rok ngom nri fan e be tayfan e chitamam? Aram e ri dangay! Ke l'ograd e ngaray ni yad e pi tadamit ni ngar lekeged e re binaw ney, ya nge yag ni nge mael nge gel ngay!"

⁴ Me kol Hanun fapi tamal'og rok David, nge puy barba' e rob rorad, me th'ab ngemul e mad u chagiyrad, me l'ograd ngranod. ⁵ Ma kar tamra'gad ni ngar sulod nga taferad. Ma nap'an ni rung'ag David e n'en nike buch rorad, me l'oeg e thin nge yan ngorad ni ngar pired u lan yu Jeriko ndab ka'ar sulod nge taw ko ngiyal' nike n'uw e rob rorad bayay.

⁶ Ma kenang piyu Ammon ni kar k'aringeded David ke mang to'ogor rorad, ma aram mar pi'ed puluwon 20,000 e pi salthaw nu Syria ni yad bay u Bethrehob ngu Zobah, nge 12,000 e pi pumo'on nu Tob, nge fare pilung nu Maakah ni bay 1,000 e salthaw rok. ⁷ Me rung'ag David murung'agen e ren'ey me l'oeg Joab nge fare raba' i salthaw ni ga'ngin ni ngar togoplugad ngorad. ⁸ Me yan e pi Ammon ngranod ra fal'eged rogorad ko garog nga Rabbah, ni aram e re binaw ni tafen e pilung rorad, ma tin nike magey, ni aram e pi Syria nge pi salthaw nu Tob ngu Maakah, e go' ra fal'eged rogorad u daken e tafelfel' ngar pired.

⁹ Me guy Joab ni fa yu raba' i salthaw ni to'ogor e yad ra yib ngak ncham u m'on ngu tomur, ma aram me mel'eg e pi'in nth'abi cheag ko pi salthaw nu Israel nge tayrad nga gil'rad ni yad ba changar ngak fapi Syria. ¹⁰ Me tay e tin kabay ko yu raba' i salthaw rok nga tan pa' be' nib pumo'on ni walagen ni aram Abishai, me tayrad Abishai nga gil'rad ko mael ni yad ba sap ngak e pi Ammon. ¹¹ Me ga'ar Joab ngak Abishai, "Fa'an ga ra guy ni be gel e pi yu Syria ngog, mag yib ngam ayuweg-neg, ma fa'anra be gel e pi Ammon ngom, mugub gu ayuwegnem. ¹² Mu gelnigem mag athamgil! Mman ngad changow nib gel ni fan ngak e girdi' rodow ma fan ko pi binaw rok e Got rodow. Ma tin ba'adag SOMOL e ngan rin'!"

¹³ Me yan Joab nge pi salthaw rok i yan nga m'on ni ngar chamgad ngak piyu Syria, miyad mil. ¹⁴ Nap'an ni guy e pi Ammon fapi Syria ni kar milgad, mu kuyad mil rok Abishai ngar sulod ngalan fare binaw. Ma aram me digey Joab ni daki cham ko fapi Ammon nge sul nga Jerusalem. ¹⁵ Me nang e pi Syria nike gel e pi Israel ngorad, ma aram mar pininged urngin e yu raba' i salthaw rorad nga ta'bang. ¹⁶ Me mol'og Hadadezer ni Pilung ni ngeyib e pi Syria ni yad bay nga ba' ni ngek ko fare lul' ni Eufates, ma aram marbad nga Helam ni Shobach e be gafaliyrad, ya ir e ga' ko fa raba' i salthaw rok Hadadezer ni Pilung nu Zobah. ¹⁷ Ma nap'an ni rung'ag David, me kunuy e yu raba' i salthaw nu Israel, me th'ab e lul' ni Jordan, me yan u rom nga Helam, ko gin nike fal'eg e pi Syria rogorad riy ni yad ba sap ngak. Me tabab fare

cham, ¹⁸ me tuluf piyu Israel fapi salthaw nu Syria ngar sulod. Me David nge pi salthaw rok e ra li'ed nge yim' 700 e Syria ni girdi'en e yan u *chariot* nge 40,000 e pumo'on ni mayan u os, mar mad'adgad ngak Shobach, ni fare ga' ko salthaw ni to'ogor, ni yim' u gil' e mael. ¹⁹ Nap'an ni nang e pi pilung ni urmed u tan pa' Hadadezer nike gel piyu Israel ngorad, mar fal'eged e gapas u thilrad mar pired u tan pa' piyu Israel. Ma aram e kerus piyu Syria ning ku ra ayuweged e pi Ammon bayay.

11

David nge Bathsheba

¹ Me yib reb e duw ko ngiyal' ni ba'aram ni ba ga' nma yan e pilung ko mael, me pi' David Joab nge yan, nge pi tolang ni bay nga tan pa', nge salthaw nu Israel; miyad cham piyu Ammon ngar gelgad ngorad miyad m'ag e mael ko binaw nu Rabbah. Me par David u Jerusalem.

² Me reb e rran nike yan i gonowrug me od David ya i mol ni rran, nge yan ngalang nga daken e chigiy ko naun rok ntafen e pilung. Be yan u daken e chigiy, me changar me guy be' ni ppin ni be maluk. Ma re pin nem e be' nrib pidorang. ³ Me l'oeg David be' ni nge nang fan ko mini' e re pin nem, minog ngak ni Bathsheba fithingan, ni Eliam e chitamngin, ma le'engin Uriah ni ba Hittite. ⁴ Me l'oeg David bogi mol'og ni ngranod ra feked; miyad fek fare pin i yib ngak mi yow par. (Ka fini mu' i lebuguy bangbengen e arow ko pal nike tay.) Me sul fare pin nga tafan. ⁵ Me nang rok nike diyen me pi' e thin nge yan ngak David ni nge nang.

⁶ Me pi' David e thin nge yan ngak Joab ni ga'ar, "Mu pi' Uriah ni fare Hittite nge yib ngog." Ma aram me pi' Joab Uriah nge yib ngak David. ⁷ Fa'ani taw Uriah, me fith David ngak salpen Joab nge salthaw, nge rogon e mael ni be yan. ⁸ Me ga'ar David ngak Uriah, "Mman nga tabinaw rom ngam toffan boch." Me pag Uriah David, me pi' David ba tow'ath nge yan nga tabinaw rok Uriah. ⁹ Machane de yan Uriah nga tabinaw rok; ya yan i un ngak e pi matanagen David ni Pilung ko mol u to'oben i langan e garog. ¹⁰ Fa'ani rung'ag David nde yan Uriah nga tabinaw rok me fith ngak ni ga'ar, "Ke n'uw nap'an ni mman ma fin aray e kam sul; mang ndawor mm'ug nga tabinaw rom?"

¹¹ Me fulweg Uriah ni ga'ar, "Pumo'on nu Israel ngu Judah e yad bay ko mael, ni bay fare Kahol ko M'ag rok Got ni yad be fek; i Joab, ni ir e pilung ko salthaw nge pi tolang ko salthaw ni bay u tan pa'e yad bay u daken e ted ni kar pired. Ere uw rogon ni nggu wan nga tabinaw rog ngu'ug abich ma gu be garbod, ma gu be mol rok e ppin rog? Gu be micheg nga fithingan urngin e pin'en nib thothup, nri dabiyaq ni gu rin' e binir e pa'!"

¹² Me ga'ar David, "Ere mpar u roy e daba', ma gabul mu gu pi'em ngam sul ko salthaw." Ma aram me par Uriah u lan yu Jerusalem e rofen nem nge ku reb e rran. ¹³ Me yog David ngak ni nge yib i un ngak ko abich ko blayal', me pi' David e rrum ngak nge unum nge balyang ngay. Machane re nep' i n'em e ku de yan Uriah nga tabinaw rok, machane me yan i mol nga daken e gulgul rok u lan e singgil rok girdi'en e matanagen tafan e pilung.

¹⁴ Ma reb e rran riy me yoloy David bangi babyor nge yan ngak Joab ni pi' ngak Uriah nge mang ir e fek i yan. ¹⁵ I yoloy ngay ni ga'ar, "Mu tay Uriah nga mit e mael, ko gin nth'abi gel e mael riy, ma ga fulweg e salthaw nga wariyel ma ga pag ngan li' ngem'." ¹⁶ Ere nap'an nike m'ag Joab e mael ko fare binaw, me pi' Uriah ngabang ni manang nib gel e mael riy. ¹⁷ Me yib e salthaw ko to'ogor nga wuru' fare binaw ngar chamgad ngak e salthaw rok Joab ngar li'ed boch e pi tolang ko salthaw rok David; mi Uriah e reb e pi salthaw nem ni yim'.

¹⁸ Me pi' Joab e thin nge yan ngak David ni be weliy ngak murung'agen e re mael nem, ¹⁹ me yog ngak fa'anem nike tay e thin nga l'ugun ni ga'ar, "Nap'an ni ga ra mu' i weliy ngak David ni Pilung urngin e tin kan rin' ko re mael ney ²⁰ ma sana ra damumuw nge ga'ar ngom, 'Mangfan ni mmarod ngar mchugurgad ko re binaw nem ni ngam chamgad ngorad? Da mu naged ni yad ra par ko yoror ko binaw ngar paged e gat'ing ngomed? ²¹ Kam paged talin rogon nli' Abimelek ni Jerubbeseth e chitamngin? I yim' u Thebez, ni be' ni ppin e par u daken e yoror ko binaw nge yin' ba malang nga daken ni yima bilig e *grain* ngay, me aw ngak nge yim'. Ere mang nri mu chugurgad ko yoror?' Fa'anra fith David ni Pilung e re bugithin ney me lungum ngak, 'Fa'anem i Uriah, ni reb e tolang ko salthaw rom e ki un ko yam'.' "

²² Me yan fa'anem ni kan tay e thin nga l'ugun ngak David me weliy ngak e tin keyog Joab ngak

ni nge weliy. ²³ Me yan i ga'ar, "Pi to'ogor e yad ba gel ngomad miyad yib nga wuru' fare binaw ni nggu maelgad u lan e tafel'fel', machane ma gamad pi'rad i yan nga langan e garog ko fare binaw. ²⁴ Ma aram miyad par ko yoror ngu'ur paged e gat'ing ngomad, ma aram min li' boch e tin tolang e salthaw rom; mi Uriaah ni ku reb e salthaw rom nib tolang e ki yim'."

²⁵ Me ga'ar David ngak fa'anem ni ka nol'oeg ke yib, "Ngamog ngak Joab ndabi mulan', ya dabiya ni ngan nang ko mini' e ra yim' ko mael. Mog ngak nge gelnag e mael ko re binaw nem miyad athangiliy ngar koled."

²⁶ Fa'ani rung'ag Bathsheba ni kan li' e pumo'on rok ke yim', me mowawnag. ²⁷ Ma fa'ani lebug nap'an e mowaw ko yam', me mal'og David nga ni yan ni fek fare pin i yib nga tafen e pilung; nge mang le'engin me diyen nge gargelnag bochi pagel ni fak. Machane de fel' u wan' SOMOL e n'en nike rin' David.

12

Thin rok Got ni yib i yog Nathan ngak David, me kolngan' David

¹ Mel'oeg SOMOL Nathan ni profet nge yan ngak David. I yan Nathan i ga'ar ngak, "Immoy l'agruw i pumo'on ni yow girdi'en ta'ab binaw; bagayow e be' nri pire' ban'en rok ma bagayow e rib gafgow. ² Fa'anem ni pire' ban'en rok e pire' e garbaw nge saf ni fak, ³ ma fa'anem nib gafgow e ri ta'reb e fak e saf ni bay rok ni chuwi'y. I ayuweg fare fak e saf ngi i ga' u tabinaw rok ni yad pifak fa'anem

ni ur ilalgad. Ma pi' boch e ggan rok i kay, mma pag nge unum e ran u lan e kap rok, mma dibey. Re fak e saf nem e par ni bod bochi pin ni fak ngak. ⁴ Me yan i reb e rran me yib be' nga tabinaw rok fa'anem ni pire' ban'en rok ni nge guy. Ma fa'anem ni pire' ban'en rok e dabun ni nge li' reb e tirok e gamanman ngan ngongliy rogon ni fan ngak fa'anem; ma aram me yan i fek fare fak e saf ni fak fa'anem nrib gafgow nge yib i li' nge ngongliy rogon ni fan ngak fa'anem nike yib nga tabinaw rok."

⁵ Me ri damumu David ngak fa'anem nike weliy Nathan murung'agen, me ga'ar David, "Kug micheg nga fithingan SOMOL ni be par nib fos nre mo'on nike rin' e re n'ir e bay tapgin ni ngan li' ngem'! ⁶ Thangri fulweg labgen e n'en kefek ni aningeg yay nap'an, ni bochan e rib kireb e binir e ngongol nike rin'."

⁷ Me ga'ar Nathan ku David, "I gur e cha'nem. Ma ba'aray e thin nike yog SOMOL ni Got rok yu Israel; ke ga'ar, 'Gu dugliyem ni ngam mang pilung rok piyu Israel, me gag e gu ayuwegnem u pa' Saul nde thay e pogofan rom. ⁸ Kug pi' ngom gil'ilungun ni ngam gagiyeagnag nge pi le'engin; ma gu dugiliyem ni gur e ngam mang pilung rok piyu Israel nge yu Judah. Fa'an mang e de gaman e tiney, ma ruw yay e tiney ni ku ra mun ngay nggu pi' ngom. ⁹ Mangfan nda kum fol ko fapi motochiyel ni kug pi' ni ngu'un fol riy? Mangfan ni kam rin' e biney e kireb? Kam makathnag Uriah kan li' ko mael; ni gur e mpag e pi Ammon ngar li'ed, nge mu' ma ga fek le'engin ngam le'ay! ¹⁰ Ere chiney e gubin e mfen ni bay i yim' boch e pi'in

ni owchem nib tomgin e yam' ni bay i yib ngorad, ya dakum fol rog ma ga fek le'engin Uriah ngam le'ay. ¹¹ Gu be micheg ngom ni bay gu gagiyegnag be' u lan e tabinaw rom nge girengiy e gafgow nga dakenam. Bay mu guy ko ngiyal' ni ba'aram ni bay gu fek pi le'engim rom nggu pi'rad ngak yugu reb e pumo'on; ma bay i molegrad ni rran. ¹² I gur e mu ngongliy e denen ni ga be mith, me gag e bay gu gagiyegnag e tiney nge yodoroy ni lukngun e misiw', nge guy gubin e girdi' nu Israel.' ”

¹³ Me ga'ar David, “Kug ngongliy e denen nib togopluw ngak SOMOL.”

Me fulweg Nathan ni ga'ar, “I SOMOL e ke n'ag fan e denen rom; ma dab ku mum'. ¹⁴ Machane bochan e kam darifannag SOMOL ko tin ni kam rin', ma aram e nge yim' fare tir ni fakam.” ¹⁵ Ma aram me sul Nathan nga tabinaw rok.

Fachi pagel ni fak David ni yim'

Fare tir ni gargeleg le'engin Uriah rok David e gagiyegnag SOMOL nge yib e m'ar ngak nib gel. ¹⁶ Me meybil David ngak Got ni nge gol fare tir. Ma daki kay David ban'en; ma gubin e nep' ni be yan ngalan e senggil rok nge mol u daken e faraf ni polo' e nep'. ¹⁷ Pi'in ntolang ni yad ma par u lan e yoror rok e ranod ngak ngar guyed rogon ni nge suwon, machane dabun, ma ku dabun ni nge un ngorad ko abich. ¹⁸ Ma fa'ani m'ay reb e wik me yim' fare tir, me tamdag e pi tolang ni bay nga tan pa' David ni nga rogned ngak nike aw e pogofan rok fare tir. Ya lungurad, “Ngiyal' ni ba'aram ni kab fos fare tir rok, ma gadad ra non ngak David ma dabi fulweg lungudad. Ere uw rogon ni nga

dogned ngak nike yim' fak? Ya ri fini ngongliy ban'en ngak nib gel e gafgow riy!"

¹⁹ Fa'ani guyrad David ni yad be kathkath rorad me nang nike yim' fare tir. Me fithrad ni ga'ar, "Mogned, ke yim' fare tir?"

Miyad fulweg ni lungurad, "Er rogon, ke aw e fan rok."

²⁰ Me suwon David u daken e faraf ngalang, nge maluk me rawey lolugen, me thiliyeg e mad rok. Me yan ngalan e naun rok SOMOL nge yan i paraw nga but' me meybil ngak. Fa'ani sul ko naun rok me yog ni nga ni pi' e ggan ngak, ma nap'an ni yugu ni fek i yib ngak me kay. ²¹ Me ga'ar fapi tolang ni yad bay u tan pa' ngak, "Dagur nanged fan e re n'ir ni kam rin', um yor ma kam par ndakumur koy ban'en nnap'an ni kab fos fare tir; machane yugu nap'an ni yim' ma ga suwon u but' ngalang ngam un ko abich!"

²² Me fulweg David ni ga'ar, "Errogon, gu pag e abich mu ug par ni gu be yor ko ngiyal' ni ba'aram ni kab fos. Ya gu finey ni bayi runguyeg SOMOL nge gagiyeagnag nge dabi yim' fare tir. ²³ Machane chiney e ke yim', ere mangfan ni nggu pag e abich? Gur rayag rog ni nggu fulweg e pogofan rok? Bayi taw nga reb e rran mu gu wan ko gin ni bay riy, machane ir e dabkiyag ni nge sul ngog."

Solomon nni Gergeleg

²⁴ Ma aram me par David ngi i fal'eg laniyan' Bathsheba ni le'engin. Mi yow par me diyen, nge gargeleg bochi reb e pagel, me tunguy David fithingan ni Solomon. Ma ba t'uf rok SOMOL e chi pagel nem, ²⁵ me yog SOMOL ngak Nathan ni

profet ni nge yan i tunguy Jedidiah* ngak, ya ba t'uf rok SOMOL.

David ni Kol yu Rabbah
(1 Kronics 20:1-3)

²⁶ Ma ngiyal'nem e ka be togopluw Joab ngak yu Rabbah, ni aram e binaw ko pilung nu Ammon, ma ke chugur ni ngekol e re binaw nem. ²⁷ Me l'oeg e pi tamal'og ngak David nge lungurad: Kug mael ngak yu Rabbah ma kug kol e gin bay e ran rorad riy. ²⁸ Ere chiney e ngam kunuy nga ta'bang e tin kabay e salthaw rom, ngam marod ni mael ngak fare binaw ngam kol e re binaw nem. Dabug ni nga nog ni gag e kug kol." ²⁹ Ma aram me kunuy David e pi salthaw rok ngranod nga Rabbah ngar maelgad ngay ngar koled. ³⁰ Me fek David ba te'elyaw nib gol u lolugen fare liyos ni ya'an Molech ni fare got rok yu Ammon ni yad ma meybil ngay. Re te'elyaw ney e medlip i ragag nge lal e pawn ma bay ban'en u lan nib t'uf mab tolang puluwon. Me fek David e ren'ey nib t'uf mab tolang puluwon nge tay ngalan e birook e te'elyaw. Ma ku errogon nri kub yo'or bogi ban'en ni fek u lan fare binaw u tan e mael ³¹ me tay David e girdi' u lan fare binaw ngu'ur marweldigad ko galoyoch, nge kuwa ni wasey, nge yungi tow ni wasey, me tay ir ngorad ngu'ur ngongliyed e rengnga. Ma ku aray e n'en niki rin' ngak e girdi' ko gubin e tin kabay ko yochi binaw nu Ammon. Ma aram mar suled e salthaw rok nga Jerusalem.

* **12:25** JEDIDIAH: Re ngachal ney ni Hebrew e fan e "Bt'uf rok SOMOL."

13

Amnon nge Tamar

¹ Absalom nib mo'on ni fak David e immoy be' ni bpin ni walagen nrib pidorang mdawori mabgol, ni Tamar fithingan. Me Amnon, ni ku reb e mo'on ni fak David e keyim ni bochan e re bpin nem.

² Me m'ar Amnon ni bochan e rib adag e re bpin nem, ma de nang liben meyang e re bpin nem ngak; ya dawori nang e pumo'on, ma danir pag ni nge mada'nag e pumo'on. ³ Machane bay ba fager rok Amnon, re fager nem e be' nib pumo'on nib cheag ko sasalap ni Jonadab fithingan, ni be' nib pumo'on ni fak Shammah ni walagen David. ⁴ Me ga'ar Jonadab ngak Amnon, "I gur e fak e pilung gur, machane gubin e rran ma gu be guyem nib kireb an'um. Mang e ke buch?"

Me fulweg, ni ga'ar, "Kari gum' ni bochan Tamar, ni fare bpin ni walagen Absalom ni walageg ya ta'reb e chitamangimow." ⁵ Me ga'ar Jonadab ngak, "Mu dake m'ar nigem ngam par u chob. Nap'an ni bay yib e chitamam i guyem, me lungum ngak, 'Wenig ngom mog ngak fare bpin ni walageg i Tamar nge yib i durwi'iyeg. Gub adag ni nge yib nge ngongliy e ggan u roy ko gin ni gu be guy riy, ma ku ir e nge durwi'iyeg.' "

⁶ Ma aram me dake m'arnag Amnon ir nge par u chob.

Me yan David ni Pilung i guy, me ga'ar Amnon ngak, "Wenig ngom mu pag Tamar nge yib e ngaray ko gin ni gu ra guy riy nge ngongliy in e kek, nge pi' ngog nggu way."

⁷ Ma aram me l'oeg David e thin nge yan ngak Tamar u lan tafen e pilung: "Mman nga naun rok Amnon ngam ngongliy boch e ggan nge kay." ⁸ Me yan e ngaram me pir'eg ni bay Amnon u chob. Me fek boch e flowa, nge ngolliy yuchi flowa riy ni bod e kek u rom ko gin ni be guy Amnon riy. Ma aram me lith fapi kek ngemu' ⁹ me chuweg u lan fa raba' i n'en ni lith riy nge yib i tay nga puluwon Amnon ni nge kay, machane de kay. Me ga'ar, "Mog ngak e pi cha' nir ni yad gubin ngranod" me chu w fapi cha'. ¹⁰ Aram me ga'ar ngak Tamar, "Mu fek e pi kek nir i yib e ngaray ko chob rog ma ri gur e ngam pi' ngog nggu way." Me fek fapi kek i yan ngak. ¹¹ Ma nap'an ni fek i yan ngak, me malle' ngak me ga'ar, "Moy ngog nga chob!"

¹² Me ga'ar, "Danga', dab mu suryeg nggu rin' ban'en ni er feni thiyer! Rib kireb e bin! ¹³ Bu uw rogon ni kug ra pug owcheg ngalang u fithik' e girdi' bayay? Me gur e rig ra par ni dakuriy fam u lan yu Israel. Wenig ngom, mu non ngak e en pilung, yab mich u wun'ug nra pi'eg ngom." ¹⁴ Machane de motoyil ngak; ma aram rogon nib gel Amnon ngak Tamar, me kol u gelngin.

¹⁵ Ma aram mri fanenikay Amnon fare pin nrrib gel; ke gel e fanenikan rok ngak e chiney nga rogon ni adag ko som'on. Me ga'ar ngak, "Mman nga wean!"

¹⁶ Me fulweg ni ga'ar, "Dangay, kab gel e oloboch riy ni ngam pageg nggu wan ni ara'rogon ko n'en ni kafin mmu' i rin'!"

Machane de motoyil Amnon ngak; ¹⁷ me pin-ing e tapigpig rok nga naun nge ga'ar ngak, "Mu chuweg e re bpin ney u p'eowcheg! Mun' nga

wean ma ga loknag e mab ngak. ¹⁸ Me tay fare tapigpig fare pin nga wean nge loknag e mab ngak.

Ma Tamar e kechuw ngab mad nib n'uw ma kub n'uw pa', ya ngiyal'nem e aram rogon e mad rok e pi ppin ni fak e pilung ndawor ra mabgolgad. ¹⁹ Me werereg e awat nga daken lolgen, me guchthuy fare mad rok, me upunguy owchen nga rifrifen pa' nruw raba' me yan ni be yor. ²⁰ Nap'an ni guy Absalom fare pin ni walagen me fith ngak ni ga'ar, "Mog, ke gafgow nigem Amnon? Walageg, wenig ngom, dab mu pag nge gafgownag lanin'um nge elmarin. Ya cha'anir e walagem ni pumo'on ya ta'reb e chitamangimew, ere dabmog ngak be'." Ma aram me par Tamar u naun rok Absalom ni go' ir ni kari gafgowan' ngak.

²¹ Nap'an ni rung'ag David ni Pilung e n'en nike buch, mri damumuw nib gel. ²² Ma kari fanenikay Absalom i Amnon nib gel ni bochan e ke kol u gelngin fare pin ni walagen i Tamar, ni mus ni nge non ngak ma dakir yag.

Absalom ni fulweg puluwon e kireb

²³ Ma l'agruw e duw nga tomuren ni yibe puy bunu'en e saf rok Absalom u Baal Hazor, nib chugur ko fachi binaw nu Efraim, me pining urngin fapi pumo'on ni fak e en ni pilung ni ngarbad ngaram. ²⁴ Me yan ngak David ni Pilung, me ga'ar, "Gur en ni Pilung, yi be n'en ni ngan puy bunu'en e pi saf rog. Rayag ni ngambad e pi tolang ko salthaw rom ngam uned ko mur?"

²⁵ Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, "Fakag, dangay, yugra tomal ngom ni nggubad ni gamad gubin." Ma ri be tawasar Absalom, machane

dem'ing fen fare pilung, me yog ngak Absalom ni nge yan.

²⁶ Machane me ga'ar Absalom, "Ere fa'anra erogon, ma rayag ni ngam pag walageg i Amnon nge yib?"

Me fith fare pilung ni ga'ar, "Mangfan nthingari yib?" ²⁷ Machane ri be tawasar Absalom nge mada' ko ngiyal' nike m'ingfen David ni nge pag Amnon nge urngin pi walagen ni pumo'on ni ngar uned ngak Absalom.

Me ngongliy Absalom ba mur ni bod ba mur u reb e pilung ²⁸ me yog ngak e pi tapigpig rok ni ga'ar: "Mu fal'eged i yaliy Amnon ko ngiyal' nike yo'or ban'en nike unum, ma aram e nap'an ni gu ra pi' e thin nge yib, min thang e fan rok. Dab murusgad. Ya gag e bay gu fek malngin. Mu cheag niked gimed ma dab mu tuntun gad!" ²⁹ Aram me rin' fapi tapigpig e n'en nike yog Absalom ngar li'ed Amnon nge yim'. Ma urngin e tin ni kabay ko fapi pumo'on ni pifak David ni yigo' ra afgad nga daken e *mule* rorad ngar milgad.

³⁰ Kurom u kanawo' ni yad beyib i yib nga tabnaw, min ga'ar ngak David: "Ke li' Absalom urngin fapi pumo'on ni pifakam karm'ad — dakuriy bagyad niki magey!" ³¹ Me sak'iy fare pilung ngalang, nge guchthiy e mad rok u fithik' e kireban', me pag ir nga but'. Ma fapi tapigpig ni urmed rok u rom e kura guchthiyed e mad rorad. ³² Machane Jonadab ni be' nib pumo'on ni fak Shammah ni walagen David e ga'ar, "Gur e en Pilung, dawor thanged e fan rok urngin e pi pumo'on ni pifakam. Kemus ni Amnon e ke yim'. Yig ra guy Absalom mag ra nang nike mu' i

leamnag rok ni nge rin' e ren'ey ko fa ngiyal' ni kol Amnon i Tamar ni walagen u gelngin. ³³ Ere dabi mich u wun'um e re thin nir ni gubin i pifakam ni pumo'on ni karm'ad; ya kemus ni go' Amnon e kan li' ke yim'."

³⁴ Ma kangiyal' nem me mil Absalom.

Ma ba salthaw ni maurwel rok e matnag e guy ba ulung i girdi' ni yad belog ko burey nga but' nga daken e kanawo' ni yib u Horonaim. Me yan ngak e en ni pilung ngeyog ngak e tin keguy. ³⁵ Me ga'ar Jonadab ngak David, "Picha'nem e fapi pumo'on ni pifakam ni yad be yib, ni bod rogon ni kugog ni yad ra yib." ³⁶ Ma yug nap'an ni mu' i yog e pin'ey, me yib fapi pumo'on ni fak David nga naun; mar tababgad ko meyor, miki yor David nge fapi tolang ko salthaw rok nib gel.

³⁷⁻³⁸ Me mil Absalom nge yan ko pilung nu Geshur, ni Talmai ni be' nib pumo'on ni fak Ammi-hud, me par u rom ni dalip e duw. Me mowawnag David fak i Amnon nib n'uw nap'an; ³⁹ machane nap'an ni m'ay e kireban' rok ko yam' nni tay Amnon, ma ke tawrengnag fare mo'on ni fak i Absalom.

14

Joab ni muruwliy rogon e n'en nra rin' me sul Absalom

¹ Manang Joab nike tawrengnag David ni Pilung i Absalom nrib gel, ² ma aram me mol'og nge yib be' ni bpin nrib gonap ni mapar u lan yu Tekoa. Nap'an ni taw, me ga'ar Joab ngak, "Ngam dake gabe mowaw; mu chuw nga madan e mowaw rom, ma dab kum rowey piyan lolugem. Mu

ngongol ni bod be' ni bpin nike n'uw nap'an nike mowaw. ³ Ma aram magyan ngak fare pilung ngamog ngak e n'en ni nggog ngom ni ngamog." Ma aram meyog Joab ngak e n'en ni ngeyog.

⁴ Me yan fare pin ngak fare pilung, me yan i siro' ngak ni be tayfan, me ga'ar, "Mu ayuwegnag, Gur e en ni Pilung!"

⁵ Me fith fare pilung, ni ga'ar, "Mang e ga ba'adag?"

Me fulweg ni ga'ar, "Siro', i gag be' ni bpin ni gu ba gafgow, keyim' figirngig. ⁶ Immoy l'agruw i pagel ni fakag, me reb e rran miyow tugthin u lan e flang, ko gin ndariy be' riy ni nge pithigrow, me li' bagyow bagyow nge yim'. ⁷ Siro', chiney e urngin pi girdi'eg ma kar togoplugad ngog ma yad be yog ngog ni nggu pi' fare pagel ni fakag ngorad, ya ngar thanged e fan rok ni bochan e ke thang e fan rok walagen. Fa'anra yad ra yodroy, ma gu ra par ni dakriy e pagel ni fakag. Yad ra thang e ta'are n'en nma lagan'ug ngay me par figirngig ni dakriy fak ni pagel ni ngki tunguy fithingan."

⁸ Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, "Mu sul nga tafnam, me gag e bay gu gonpiy rogon e ran'nir."

⁹ Me ga'ar fare pin, "Gur en Pilung, demturug e n'en ni ga ra rin', ma chon e tabnaw rog nge gag e gamad e ra aw e kireb riy ngomad; gur nge tabnaw rom nib pilung e bfel' e romed."

¹⁰ Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, "Fa'anra k'aring be' e marus ngom, mag fek i yib ngog, ma dakuriy bi'id nra magawon nigem."

¹¹ Me ga'ar fare pin, "Gur en Pilung, wenig ngom mu meybil ngak SOMOL ni Got rom, ni re girdi'

rog nsusun e nge falbiyen e kireb rok fare pagel ni fakag e dabi rin' reb e kireb nib gel e oloboch riy ni nge thang e pogofan rok e bin kaba' e pagel ni fakag.”

Me fulweg David, ni ga'ar, “Kug micheg u fithingan SOMOL ni be par nib fos, ndariy bochi ban'en nra buch rok fakam.”

¹² Me ga'ar fare pin, “Gur en Pilung, wenig ngom, mu pageg nga'a yug kugog ta'abn'en.”

Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, “Mu non.”

¹³ Me ga'ar fare pin ngak, “Mangfan ni kam rin' ban'en ni erfane kireb ngak e girdi' rok Got? Dawor mu pag e en nri fakam nge sul ko fa gin ni bay riy ni bod e kalbus, ere n'en ni kafin mog e aram e n'en nike kireb nagem. ¹⁴ Gadad gubin ni go' bay da m'ad; gadad bod e ran nike map' nga daken e but', ni dabkiyag i kunuy bayay. Mus ngak Got ma de faseg e pi'in karm'ad, machane en pilung e ra gonpiy rogon reb i kanawo'en me sul be' ni pumo'on ni ba' u bang ni bod ba kalbus.

¹⁵ Gur en Pilung, chiney e fan ni kagub ni nggu non ngom e bochan e be k'aring e girdi' e marus ngog, ma aram mug ga'ar u lanin'ug e nggu non ngom ni gomang e yugum rin' e n'en ni gu be ning. ¹⁶ Ug learnag ni ga ra motoyil ngog ngam ayuwegneg rok fa'en ni be guy rogon ni nge thang e fan rok fakag nge gag ni aram e nge therbegmow u daken fare nam ni pi' Got ngak pi girdi'en. ¹⁷ Siro', ug learnag ni n'en ni ga ra michig e ra aywegeg ni dabi buch ban'en rog, ni bochan en pilung e bod e engel rok Got ma rayag ni ki'eg e fel' ko kireb. Ngi i par rom SOMOL ni Got rom!”

¹⁸ Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, "Nggug fith ba de'er ngom, ma thingar mog ngog e riyul'."

Me ga'ar fare pin, "Demturug e n'en ni ga ra fith ngog, Gure en Pilung."

¹⁹ Me fith ngak, ni ga'ar, "Mog i Joab e ke pow'iy yem ko bine?"

Me fulweg fare pin, "Ngugog u fithingan urngin e tin nib thothup, Gure en Pilung, ri dariy kanawo'en ni gu ra pag ndab gu fulweg e de'er rom. Rriyul' ni fare tolang ko salthaw rom i Joab e keyog ngog e n'en ni nggu rin' nge n'en ni ngugog. ²⁰ Machane ke rin' ni bochan e nge yal'uweg e re pa' i oloboch ney. Gure en Pilung e gab gonop ni bod e engel rok Got ma gamnang urngin e tin be buch."

David ni yog ni nga ni pag Absalom nge sul nga tafan

²¹ Me ga'ar David ni Pilung ngak Joab, "Kug duwgiliy ni nggu rin' e tin ni ga ba'adag. Mman mu pining fare pagel i Absalom ngam fulweg ngaray."

²² Me paraw Joab nga but' u p'eowchen David ni aram e ke tay fan, me ga'ar, "Pilung, i Got e ngi i fal'eg wa'atham! Chiney e kug nang ni gub fel' u wun'um, ya kamog e kefel' ko tin ni kug wenignag ngom." ²³ Me sak'iy nge yan nga Geshur nge non ngak Absalom nge un ngak ngar sulow nga Jerusalem. ²⁴ Machane me yog David ni Pilung ndabi un Absalom ko par u lan e naun rok ni tafan e pilung. Ya ga'ar David ni Pilung, "Dabug ni ngug guy owchen." Me par Absalom u naun rok nde yib nga p'eowchen e en ni pilung.

Absalom ni sul nge fel' thilrow David

²⁵ Ga'ngin yu Israel ndariy ta'abe' riy nib gilbuguwan nga feni pichoay ni bod rogon Absalom; ya dariy tharan u lolugen nge mada' nga bugul i ay. ²⁶ Rib dub'ag piyan lolugen, mra reb e duw ma ri ta'ab yay nike th'ab, ya kayigi n'uw ma ke tomal. Ma yan i taw tomalngin ko lal e pawn nrogon ko thabthabel nike yog e en ni pilung ni ngan maruwel ngay. ²⁷ Absalom e dalip e pagel ni fak nge reb e bpin nrib pidorang ni Tamar fithingan.

²⁸ L'agruw e duw ni par Absalom u Jerusalem nde guy owchen David ni Pilung. ²⁹ Me pi' e thin nge yan ngak Joab ni nge yib i guy, ya ba'adag ni nge yan Joab i guy e en ni pilung ni fan ngak; machane dabun Joab ni nge yib. Me pi' e thin bayay nge yan ngak, ma ku de yib Joab. ³⁰ Me ga'ar Absalom ngak e pi tapigpig rok, "Mu sapgad, woldug rok Joab e mmigid ko girog, ni be tugul e *barley* riy. Marod ngam ted e nifiy ngay." Miyad yan ngar ted e nifiy ko fa gi woldug.

³¹ Me yan Joab ko naun rok Absalom me ga'ar, "Mangfan nike tay e tapigpig rom e nifiy ko woldug rog?"

³² Me ga'ar Absalom, "Gu pi' e thin ngeb ngom ni ngamub ya nggu l'oegem ngak e en ni pilung ngam wenig ngak ni fan ngog ni nge lungum, 'Ke ga'ar Absalom mangfan ni gu chuw u Geshur nggu sul ngaray? Fa'an mang e gu par u rom ma kabfel.' " Me ul ul Absalom ngay nge ga'ar, "Gu ba'adag ni ngam man mu non ngak e en ni pilung nge yag ni

gu wan gguy, ma fa'anra bay e kireb rog, me thang e pogofan rog.”

³³ Me yan Joab i weliy ngak e en ni pilung. Me pi' fa en ni pilung e thin ni nge yib Absalom i guy, me yib i paraw nga but' u p'eowchen e en ni pilung. Me faray e en ni pilung owchen Absalom.

15

Absalom ni togopluw

¹ Tomuren e biney me fek Absalom ba *chariot* nge boch e os ngak, nge wugem e pumo'on ni ngu u ranod ni yad be m'on rok ma be lay. ² Bayi n'en me od nri kadbul nge yan i sak'iy nga to'oben e kanawo' u langan e garog ko binaw. Ma nap'an nra yib be' ngaram ni bay ban'en nike buch rorow be' ni ba'adag ni nge duwgiliy e en ni pilung e n'en ni ngan rin' ngay, me pining Absalom fa'anem nge fith ngak e gin ni be' riy. Ma nap'an e ra yog fare mo'on ngak e kun ganong e yib riy, ³ me ga'ar Absalom ngak, “Mu sap, rogon ko motochiel e gur e bfel' e rom, machane dariy be' nike duwgiliy e en pilung ni nge par ni ir e owchen ni nge rung'ag e tin ni ngamog.” ⁴ Me ul ul Absalom ngay nge ga'ar, “Ke ma'adab ni ngan teg ni gag e en ntapuf oloboch! Ma aram e en ni bay ban'en nib kireb u thilrow be' ara ba pa' i oloboch ni nga ni pithig mra yib ngog ma ri gu ra ayuweg ngan rin' ngak e tin nib mat'aw.” ⁵ Ma nap'an nra yan fa'anem ni nge siro' ngak Absalom, me k'iyag Absalom pa', nge kol fa'anem nge faray owchen. ⁶ Ara' e n'en ni i rin' Absalom ngak gubin e girdi' nu Israel ni urbad ni ngar guyed David ni Pilung ni nge pithig

e oloboch rorad, ma aram me fel' Absalom u wan' e girdi'.

⁷ Aningeg e duw nga tomuren me ga'ar Absalom ngak David ni Pilung, "Gu ba'adag ni nggu wan nga Hebron nggu rin' bbugithin ni kug micheg ngak SOMOL. ⁸ Nap'an ni ug par u Geshur, u lan yu Syria, mu gu micheg ngak SOMOL ni fa'anra fulwegeg nga Jerusalem, mra gu wan nga Hebron nggu meybil ngak u rom."

⁹ Me ga'ar David ni Pilung, "Mman u fithik' e gapas." Me yan Absalom nga Hebron. ¹⁰ Me l'oeg Absalom e pi mal'og nranod nga urngin e ganong nu Israel nib mith nge lungrad ngorad, "Nap'an ni gimed ra rung'ag laman e rappa nike thow, ma nge lungumed. I Absalom e ka ni pilungnag u Hebron!" ¹¹ Ma 200 e pumo'on ni un ngak Absalom u Jerusalem ngranod, ni Absalom e pin-ingrad; ma dar nanged murung'agen e makath nike tay Absalom, miyad yan ndarir nanged ni bay e kireb u but'. ¹² Ma nap'an ni be pi' Absalom e gamanman ni maligach, miki pi' e thin nge yan ngak Ahithofel ni bay ko binaw nu Gilo, ni ir reb fapi girdi' ni yad ma puruy' David ni Pilung. Re makath nem ni ngongliy Absalom nib togoplw ngak David ni Pilung e i yan ni bfel' rogon, mi i yo'or e tirok Absalom e girdi'.

David ni mil u Jerusalem

¹³ Me yib be' i yog ngak David ni Pilung ni ga'ar, "Ke fol e girdi' nu Israel ngak Absalom."

¹⁴ Me ga'ar David ngak urngin e pi tolang ni yad bay rok u Jerusalem, "Thingar da milgad e chiney ni fa'anra gadad ba'adag ni ngad thaygad u pa'

Absalom! Mu gurgad, ya ri da ginigad ma ke taw nge gel ngodad, me li' urngin e girdi' u lan e re binaw ney!"

¹⁵ Miyad fulweg ngak ni lungurad, "Tin ni ng-amog e ngad rin'ed." ¹⁶ Me un e girdi' nu tabinaw rok David ni Pilung ngak, nge pi tolang rok ngranod, kemus ni ragag e ppin rok e pag u tabinaw rok ni tafen e pilung ni ngu'ur ayuweged e naun.

¹⁷ Ma nap'an ni yib David ni Pilung nge urngin e tin ke un ngak e girdi' ni ngar chuwgad u lan fare binaw, marbad ra talgad ko bin th'abi tomur e naun. ¹⁸ Me sak'iy e pi tolang rok u to'oben, me yib e pi matanagen David, ra th'abed p'eowcherad ngranod ni yad ba chugur ngorad. Ma 600 e salthaw nra uned ngak David u Gath e kurbad ra th'abed p'eowcherad ngranod ni ku aram rogon, ¹⁹ me ga'ar David ni Pilung ngak Ittai ni ir e ga'rorad ko salthaw, "Mang ni ngam un ngomad? Mu sul ngam par rok fa'anem ni ka fini pilung. Ya gur be' u bang, ni kan chuwegem ko nam rom. ²⁰ Dawori n'uw nap'an ni ka mub ngaray, ere mang ni ngam un ngog ngu'ud milgowi yan? Ya da gu nang e gin ni gu be sor ngay. Mu fek e girdi' ko nam rom ngam sulod, ma SOMOL e ngi i gol ngom ma be yul'yul' ngom."

²¹ Me fulweg Ittai ni ga'ar, "Gu be micheg ngom u daken fithingan SOMOL ni gubin ngiyal' ni bay ug un ngom ndemturug e gin ni ga be yan riyi yan, ni mus ni fa'anra ngad m'ow."

²² Me ga'ar David, "Kefel'. Mman!" Ma aram me yan Ittai nike un urngin e tirok e girdi' ngak nge girdi'en e tabinaw rorad. ²³ Ma nap'an ni yan e

tirok David e girdi' me pag e girdi' lamrad ngalang ngar yorgad. Me yan David ni Pilung i th'ab e lul' ni Kidron nge yan ni be sor nga daken e ted, miki rin' e pi'in yad be un ngak ni aram rogon.

²⁴ Ma bay Zadok ni prist rorad, ma bay e pi Levite ni kar uned ngak yad be fek fare Kahol Ko M'ag, miyad tay nga but' nge yan i mada' ko ngiyal' nike chuw urngin fapi girdi' u lan fare binaw. Ma ku bay Abiathar ni prist rorad. ²⁵ Me ga'ar David ni Pilung ngak Zadok, "Mfek fare Kahol Ko M'ag ngam sul ngalan binaw. Ya fa'anra ba felan' SOMOL ngog, mra gagiyegnag nggu sul reb e rran ngug guy, mu gguy e gin ni bay riy. ²⁶ Machane fa'anra de felan' ngog, me ere nge rin' ngog e tin ba'adag." ²⁷ Me ul ul ngay nge ga'ar ngak Zadok, "Mu sap, mu fek fare pagel ni fakam i Ahimaaz nge Jonathan ni fare pagel ni fak Abiathar ngam sulod ngalan binaw u fithik' e gapas. ²⁸ Bay gu son u lan e loway ko gin ni yima th'ab e lul' riy nga baraba' nge yan i mada' ko ngiyal' ni bayi taw e thin romed ngog." ²⁹ Ma aram me fek Zadok nge Abiathar fare Kahol Ko M'ag ngar fulwegew nga Jerusalem miyow par u rom.

³⁰ Me forthog David i yan ko Burey nu Olives ni be yor, ndariy e sus u ay ma ke upunguy lolugen ni bochan e kari kireban'. Ma urngin e girdi' ni yad be un ngak e ra upunguyed lolugrad ni ku yad be yor. ³¹ Nap'an nnog ngak David nike un Ahithofel ko ba' rok Absalom e girdi' ni ngar togoplugad ngak, me ga'ar David, "SOMOL, wenig ngom, mu pingeg e fonow rok Ahithofel nge par ni thin ko balyang!"

³² Fa'ani taw David nga p'ebugul e burey nga bangi n'en ni yima meybil riy ngak SOMOL, me mada'nag Hushai ni ba Arkite ni tafager rok ni be' nib pagan' ngak, ma ke guchthuy e mad rok ma ke tay e fiyath nga fithik' i lolugen. ³³ Me ga'ar David ngak, "Ga ra mu'un ngog, ma dabiyag ni ga ra ayuwegneg. ³⁴ Machane ra mu sul ngalan binaw nge lungum ngak Absalom, ngu'ug pigpig ngom ni bod rogon ni ug pigpig ngak e chitamam, ma aram e rayag ni ngam ayuwegneg, ya ra um togopluw ko fonow ni be tay Ahithofel ngak Absalom. ³⁵ Ma fa gal prist ni Zadok nge Abiathar e yow bay u rom, mra um weliy ngorow urngin e tin ni ga be rung'ag u tafen e pilung. ³⁶ Mra bagayow ma bay e bin ni fak e pagel rok, ni aram Ahimaaz nge Jonathan, nrayag ni nga mogned ngorow e tin ni kam rung'aged ngarbow rognew ngog."

³⁷ Ma aram me sul Hushai, ni fager rok David, ngalan binaw ko fa ngiyal' ni ka fini taw Absalom ngaram.

16

David nge Ziba

¹ Nap'an ni ka fini pag David p'ebugul fare burey ke yan boch nga orel, mi yow mada' Ziba ni fare tapigpig rok Mefiboseth, ma bay boch e gamanman ni dongki nike fek nike suguy daken keru'rad nga 200 yal' e flowa ni gang', nge 100 punug e *grape* ni ka ni gil'ad, nge 100 punug wom'ngin e gek'iy ni yima kay ni ka fin nt'ar, nge ba tutuw ni keru' e gamanman nike suguy ko wayin. ² Me fith

David ni Pilung ngak ni ga'ar, "Mang e ngam rin' ko pin'ir ni er urngin?"

Me ga'ar Ziba, "Pi dongki ney e nge af girdi'en e tabinaw rom nga daken, ma flowa nge wom'ngin e gek'iy e nge kay e girdi' nike un ngom, ma pi wayin ney e fan ngorad ko ngiyal' ni kar magaergad u daken e ted."

³ Me fith David ni Pilung ngak ni ga'ar, "Bu uw Mefiboseth, ni masta rom, ni Saul e tutuw rok?"

Me fulweg Ziba ni ga'ar, "Kabay u Jerusalem, ya be leamnag ni chiney e bayi fulweg piyu Israel ngak e nam nu Israel, ni Saul ni tutuw rok e i gagiyegnag kakrom."

⁴ Me ga'ar David ni Pilung ngak Ziba, "Urngin ban'en ni bay rok Mefiboseth e ke mil suwon ngom."

Me ga'ar Ziba, "I gag e tapigpig rom, bay ug wan nga lanin'um!"

David nge Shimei

⁵ Fa'ani taw David ni Pilung nga Bahurim, me yib be' nib mo'on ni be' rok Saul ngak ni Shimei fithingan, ni Gera e chitamngin, nike yib ni ngar mada'gow; nap'an ni be yib ma be yog e thin nib kireb ngak David. ⁶ Ma be pag Shimei e malang ngak David nge pi tolang rok, ni yugu aram rogon nib sug e salthaw rok David u charen nge pi'in yad be matanagiy David. ⁷ Me yog Shimei e thin nib kireb ngak David ni ga'ar, "Mman ngam chuw! Mman ngam chuw! I gur e re tathang e pogofan nir! I gur e re kireb nir! ⁸ I gur e kam fek e nam rok Saul, mi SOMOL e be gechig nigem ni bochan e pire' e girdi' ko tabinaw rok Saul ni kam li' ke yim'.

Ere chiney e ke pi' SOMOL e nam nu Israel ngak Absalom ni fakam, me gur e ka ni kireb nigem, i gur e re tathang e pogofan nir!"

⁹ Mi Abishai, ni Zeruyah e chitiningin e ga'ar ngak David ni Pilung, "Pilung, mang ni kam pag e re pilis nem be yog e thin nib kireb ngom? Mol'ogeg nggu wan gu th'ab k'angan!"

¹⁰ Me ga'ar David ni Pilung ngak Abishai nge Joab ni walagen Abishai, "Gathi gimew e ngam leam nigew e tinir. Fa'anra yog e thin nib kireb ngog ni SOMOL e ke gagiyegnag, me mini' e bay mat'wun ni nge fith ko mangfan nike rin'?" ¹¹ Me ga'ar David ngak Abishai nge ngak urngin e pi tolang rok, "Fakag e be guy rogon ni nge li'eg nggum"; ere mang ni ngad gin gad ngak e cha'ney ni be' ko genong ni Benjamin! Mu paged ngi i yog e thin nib kireb, ya SOMOL e ke gagiyegnag be yodor ngog. ¹² Ya sana ra guy SOMOL e gafgow ni kug tay me pi' e tin ni bfel' ngog nge yan nga luwan e thin nib kireb ni be yog ngog." ¹³ Ma aram me yan David nge salthaw rok. Me yan Shimei u sigre'en e burey ni be lekrad ni be yog e thin nib kireb ma be pag e malang nge but' ngorad. ¹⁴ David ni Pilung nge urngin e salthaw rok e nap'an nra tawgad ko lul' ni Jordan ma ke aw porowrad, miyad toffan u rom.

Absalom ni par u Jerusalem

¹⁵ Me yan Absalom nge urngin piyu Israel ni kar uned ngak ngalan yu Jerusalem, ni bay Ahithofel rorad. ¹⁶ Hushai ni fa'anem nib pagan' David ngak me ir e fager rok e mada'nag Absalom, me ga'ar,

“Nge n’uw nap’an e en pilung! Nge n’uw nap’an e en pilung!”

¹⁷ Me ga’ar Absalom ngak, “Mang e ke rin’ e yul’yul’ rom ngak e tafager rom i David? Mangfan nda mu’un ngak ngam marow?”

¹⁸ Me fulweg Hushai ni ga’ar, “Uw rogon ni ngug un ngak? Ya gub fol ngak e en ni SOMOL e ke turguy, nge pi girdi’ ney, nge urngin e girdi’ nu Israel. Ngggu par rom. ¹⁹ Fa’anra dab gu pigpig ngak e re mo’on ni fak e masta rog, me ere mini’ e nggu pigpig ngak? Ere bay ug pigpig ngom e chiney, ni bod rogon ni ug pigpig ngak e chitamam.”

²⁰ Me cheal Absalom ngak Ahithofel nge ga’ar ngak, “Mog ngog e tin ni ngad rin’ed.”

²¹ Me ga’ar Ahithofel, “Mman ngam moleg fapi ppin rok e chitamam nike pagrad u roy ni ngu’ur ayuweged e naun ko pilung. Ma aram e urngin e girdi’ nu Israel ni bay ra nanged ni kam par ni gur e to’ogor rok e chitamam, ma aram me yib e athamgil nga laniyan’ e pi’in kar folgad ngom.”

²² Ma aram miyad n’uf ba *tent* u daken e chigiy u tafen e pilung, me yan Absalom ngalan ni yibe guy nge moleg fapi ppin rok e chitamngin.

²³ Tin ni i yog Ahithofel u lan e pi rran nem e un fol riy ni gowa thin rok Got; i fol David nge Absalom riy.

17

¹ Me ga’ar Ahithofel ngak Absalom, “Mu l’oegeg nggu mel’eg 12,000 e pumo’on mu gu wan nggu lol’oeg David e nep’ ney. ² Mu gu og ngak nike aw porowon ma ke mulan’. Ya ra rus, me mil urngin e pumo’on ni yad bay rok. Kemus ni David ni Pilung

e nggu thang e fan rok, ³ mu gu fulweg ngom urngin fapi pumo'on ni un ngak ni bod rogon be' ni bpin ni sul ngak figirngin. Ya ri ta'abe' e ga ba'adag ni ngam thang e pogofan rok; ma tin ni kabay e girdi' e dabi buch ban'en rorad." ⁴ Me finey Absalom nge urngin e pi tolang nu Israel ni yad bay u tan pa' ni bfel' e re bugithin nem ni keyog Ahithofel.

⁵ Me ga'ar Absalom, "Nga ni pining Hushai e chiney nge yib, me non ngad rung'aged e tin ni nge yog." ⁶ Fa'ani taw Hushai me ga'ar Absalom ngak, "Ba'aray e fonow nike pi' Ahithofel ngomad; gur ngad rin'ed fa danga'? Ra danga' me ere mog e tin ni ngad rin'ed."

⁷ Me fulweg Hushai ni ga'ar, "Fonow nike pi' Ahithofel ngom e yaney e de fel'. ⁸ Ga manang ni David ni chitamam nge tin ke un ngak e girdi' e yad ba falu' ko mael, yad bod feni damumuwa ba gamanman ni *bear* ni bay u magerger ni kan leag pifak rok. Chitamam e be' nike n'uw nap'an ni i un ko mael, ere ra nep' ma dabi par rok e tin ke un ngak e salthaw. ⁹ Chiney e sana be mith u lan ba yiy ara yug bang. Nap'an nra og David ngak e tirom e girdi', ma en nra rung'ag murung'agen e ra ga'ar e ke gel David ngak e salthaw rom. ¹⁰ Ma aram e mus ngak e pi salthaw ndarir rusgad ni bod rogon e pi layon nder ma rus, e ra yib e marus ngorad, ya gubin e girdi' nu Israel ni yad manang ni chitamam e ba salthaw nib sorok, ma salthaw rok e yad ba falu' ko mael. ¹¹ Tin kug leamnag e ngam kunuy urngin piyu Israel nga ta'bang u baley e nam nge mada' nga baley, ni

yad bod urngin e yan' u dap'el'ay, me mang gur e mu fekrad ngam marod ko mael. ¹² Ya nga yigi da'da' David ma kad oggad ngak ko gin ni bay da pir'eged riy. Me ir nge salthaw rok e dariy bagayad nra fos. ¹³ Ma fa'anra yan i mith ngalan reb e binaw, me mu'ulung urngin e tirodad e girdi' ngay ni kar feked e gaf ngar m'aged ko yoror riy ngar girngiyed nge puth, nge par ndariy ta'reb e malang riy nra magey u lang."

¹⁴ Me ga'ar Absalom nge urngin piyu Israel, "Kabfel' e tin keyog Hushai ko tin keyog Ahithofel." Ma aram e SOMOL e ke duwgiliy ni nge dab ni rin' e tin ni bfel' nike yog Ahithofel, ya nge yib e riya' ngak Absalom.

David nni pi' e thin nge yan ngak me mil

¹⁵ Me weliy Hushai ngak fa gal prist ni aram Zadok nge Abiathar e tin ke weliy ngak Absalom nge pi'in nib tolang ni yad bay u tan pa' Absalom, nge tin keyog Ahithofel. ¹⁶ Me ul ul Hushai ngay ni ga'ar, "Mu gurgow e chiney ngam pi'ew e thin nge yan ngak David nge dabi par e nep' ney ko gin yima th'ab e lul' riy u daken e ted, machane nge th'ab e lul' ni Jordan nga baraba' ni papey, nge dabiyag nkolrad e tirok e salthaw ngan li'rad ni yad gubin." ¹⁷ Ma bay Jonathan nge Ahimaaz ko fare alublub ni Enrogel fithingan ni yow be son, ya daburow nrichey mi ni guyrow ni karanow ngalan binaw. Ba tapigpig ni be' ni bpin e i yan ngi i weliy ngorow e pin'en ni yibe rin', mi yow yan ngar weliyew ngak David ni Pilung. ¹⁸ Machane me guyrow ba pagel me yan i yog ngak Absalom; mranow ni yow ba gur ko naun rok be' nma par u

Bahurim. Ma bay ba luwed nib chugur ko naun rok, miyow yan ngalan. ¹⁹ Me fek le'engin fare mo'on bangi ban'en nge upunguy nga daken fare luwed, me wereg wom'ngin e woldug ni *grain* nga daken, ni fan e nge dab nnang. ²⁰ Me yib e pi tolang ko salthaw rok Absalom ngar fithed fare pin ni lungurad, "Bu uw Ahimaaz nge Jonathan?"

Me ga'ar, "Kar th'abew e lul' nga ba'nem."

Me gayrow fapi pumo'on ma dar pir'eged yow, ma aram miyad sul nga Jerusalem. ²¹ Nap'an nra chuwgad me yib Ahimaaz nge Jonathan u lan fare luwed ngalang miyow yan ngar weliyew fapi thin ngak David. Miyow weliy ngak e tin ke learnag Ahithofel nib togopluw ngak me lungurow ngak, "Mu gur nigem ngam th'ab e lul' nga ba'nem." ²² Ma aram me tabab David nge tin ke un ngak e girdi' i th'ab e lul' ni Jordan nga baraba', ma nap'an ni be puf e woch ma yad gubin ni kar mufgad nga baraba' fare lul'.

²³ Ma fa'ani guy Ahithofel nda nfol ko tin keyog, me af nga daken e dongki rok nge sul ko birok e binaw. Me fal'eg rogon e tirok ban'en, nge mu' me uchiliy k'angan. Mi ni yan ni chibgiliy ko re low ni ba'aram ni yima chibgiliy girdi'en e tabinaw rok ngay.

²⁴ Nap'an ni th'ab Absalom nge salthaw rok e lul' ni Jordan nga baraba', ma ke taw David ko binaw nu Mahanaim. (²⁵ Ma ke tay Absalom i Amasa nga luwan Joab, ni ir e ngi i yog e thin ko salthaw. Mi Jether ni ba Ishmael e chitamngin Amasa; mi Abigail e chitiningin, ni be' ni bpin ni fak Nahash ma walagen Zeruyah ni chitiningin Joab.) ²⁶ Me

n'uf Absalom nge piyu Israel e *tent* rorad u lan e nug nu Gilead.

²⁷ Fa'ani taw David nga Mahanaim miyad mada' Shobi, ni be' nib mo'on ni fak Nahash, ni yib ko binaw nu Rabbah ni bay u lan yu Ammon, nge Makir, ni be' nib mo'on ni fak Amiel, ni yib ko binaw nu Lodebar, nge Barzillai, ni yib u Rogelim ni bay u lan yu Gilead. ²⁸⁻²⁹ Rabad ni kar feked e chob, nge yu raba' i pilet, nge th'ib nni ngongliy ko but'. Ma kur feked e ggan i yib ni nge kay David nge salthaw rok, ni *wheat*, nge *barley*, nge *flour*, nge *grain* ni kan urfiy, nge mame, nge *peas*, nge *honey* nib athib, nge chis, nge kurim nge bogi saf. Ya yad manang ni bayi yib e bilig nge belel ngak David nge salthaw rok, ma bay yib e magaer ngorad ni bochan e yan u daken e ted.

18

Absalom ni waer min li' ngem'

¹ Me kunuy David ni Pilung urngin e tirok e salthaw, me yuraba'nagrad ni yad yu biyu' nge yu raay, me tayrad nga tan pa' e pi tolang ko salthaw.

² Me pi'rad ngranod ni yad dalip ulung, ma ke tay Joab nge Abishai ni walagen Joab, nge Ittai ni be' u Gath nra bagayad ma ke mil fan baraba' e salthaw ngak. Me ga'ar David ni Pilung ngak e salthaw rok, "Bay gu un ngomed ngdarod."

³ Me lungurad, "Thingar dab mu'un ngomad ngdarod. Ya dariy rogon u wan' e pi'in ni kar togoplugad ngom ni fa'an gamad ra pig i cheal nggu milgad fa nli' baley ko girdi' rodad; me gur e susun e ragag bbiyu' i gamad. Kabfel' ni ga ra

par u roy u lan binaw ngu'um pi' e ayuw nge yib ngomad.”

⁴ Me ga'ar David ni Pilung, “Tin kam leam nged ni bfel' e ir e nggu rin'.” Ma aram me sak'iy David u to'oben langan e garog ko binaw me yib e salthaw rok ngranod ni kan yuraba'nagrad ni yad yu biyu' nge yu ra'ay. ⁵ Me ga'ar ngak Joab nge Abishai nge Ittai, “Mu leam nged gag nge dab mu maad'adgad ngak fachi cha' i Absalom.” Urngin e salthaw ni rung'ag e re bugithin ney ni yog David ngak urngin e pi tolang ko salthaw.

⁶ Me yan e salthaw rok David nga daken e ted ni ngar chamgad piyu Israel, miyad cham u fithik' e gerger u Efraim. ⁷ Me gel e salthaw rok David ngak piyu Israel; nrib gel e gafgow nra tiyed, ya 20,000 e salthaw ni yim' e rofen nem. ⁸ Me wer fare cham u daken e ted i yan, ma pire' e girdi' ni yim' u fithik' e gerger ko tin nli'rad u fithik' e cham.

⁹ Me gin Absalom ma kar mada'gad boch e salthaw rok David. Ma bay Absalom u daken ba gamanman ni *mule*, ma nap'an ni mil fare mule u tan ba ke gek'iy ni *oak* ni ba ga' ken, me mit piyan lolugen Absalom nga fithik' i papa'ngin. Me mil fare *mule* u tanggin nge yan me par Absalom nike tagafgaf. ¹⁰ Me changar reb e salthaw rok David me guy Absalom, me yog ngak Joab ni ga'ar, “Kug guy Absalom nike tagafgaf u pa'ngin ba ke gek'iy ni *oak*!”

¹¹ Me ga'ar Joab, “Riyul' ni kam guy? Ere mangfan da mu li' u rom ngem'? Fa'an mang e mrin' ma kug pi' ngom ragag e salpiy ni silber nge bangi leed.”

¹² Me fulweg fare salthaw ni ga'ar, "Mus ni ga ra pi' ngog bbiyu' i salpiy ni silber ma dab gu k'iyag ta'ab bugul i pa'ag nib togopluw ngak e en ni fak e pilung. Gamad gubin ni kug rung'aged e thin ni yog David ni Pilung ngom nge Abishai nge Ittai ni ga'ar, 'Mu leam niked gag nge dab mu maad'adgad ngak fachi cha' i Absalom'. ¹³ Machane fa'an mang e da gu fol rok nggu li' Absalom ngem', mra rung'ag David ni Pilung, ya urngin ban'en nma rung'ag murung'agen! Ma mmudugil ni gathi ga ra yib mu n'ufegeg."

¹⁴ Me ga'ar Joab, "Dab ku gu adbey e tayim rog ngom." Me fek dalip e sarey nge yan i pag nga ngorongoren Absalom ni kabfos, nike gafgaf u pa'ngin fare ke gek'iy ni *oak*. ¹⁵ Me yib ragag e salthaw rok Joab ra li'ed Absalom ngari yim'.

¹⁶ Me yog Joab ni ngan thoy e rappa nge tal e cham, me sul e pi salthaw rok ndakur lol'iged piyu Israel. ¹⁷ Miyad fek Absalom nga ron'ed ngalan ba low nib to'ar u fithik' e gerger, miyad mun malang nga daken nge yan i par nib to'ulung i malang ni ba ga' nike tharey Absalom. Me mil urngin piyu Israel ngar sulod mra be' me yan nga tafen.

¹⁸ Nap'an ni kabfos Absalom me ubung ban'en nib tolang ni ngi i puguran Absalom ngak e girdi', ni ubung u lan fare loway ni Loway ko Pilung fithingan, ya dariy fak ni pumo'on nra par nge mang puguran rok ngak e girdi'. Me tunguy fithingan ngay, ere ke mada' ko bin daba' e rran ma yima pining fithingan ni Puguran rok Absalom.

David nnog ngak nike yim' Absalom

19 Ahimaaz, ni be' nib mo'on ni Zadok e chitamngin e ga'ar ngak Joab, "Mol'ogeg nggu mil nggu wan ngak David ni Pilung nggu weliy ngak ni SOMOL e ke ayuweg ko pi to'ogor rok."

20 Me ga'ar Joab, "Dangay, dab mman mog bbugithin ngak e daba'. Bay fini reb e rran ma ga rin', ma gathi daba', ya ke yim' e en ni fak e pilung."

21 Me ga'ar Joab ngak e sib rok ni be' u Ethiopia, "Mman ngamog ngak e en ni pilung e tin ni kam guy." Me siro' fare sib, me mil nge yan.

22 Ma de m'ing fen Ahimaaz ya ga'ar, "Wenig ngom, demturug rogon, machane ngam pageg ngku gu fek e re bugithin ney i yan ngak."

Me fith Joab ni ga'ar, "Fakag, mangfan ni gab adag ni ngam rin'? Ya gathi yira pi' puluwon ngom."

23 Me ga'ar Ahimaaz, "Demturug rogon, machane gub adag ni nggu wan."

Me ga'ar Joab ngak, "Ere mman." Me mil i yan nga p'ening ngalan e loway nu Jordan, nge yan i thiliyeg fa'anem nu Ethiopia.

24 Ma bay David nike par nga but' ko gin ba'aram ni bay u thilin e bin wuru' nge bin langin e garog ko binaw. Me yan e en ni be matanag nga daken fare yoror ko binaw nge yan i sak'iy nga daken e chigiy ko garog; me changar me guy be' nib mo'on ni be mil i yib ni go ir. 25 Me non u lang nga but' ngak David ni Pilung, me ga'ar David, "Fa'anra go ir me ere thin ni bfel' e be fek i yib." Ma be munmun ma be chugur i yib fa'anem ni be mil.

26 Mi ki guy fa'anem ni be matanag yugu be' ni go ir ni be mil i yib, me non u lang ngak e en ni be

matanagiy e garog ni ga'ar, "Mu sap, ku ba'aram be' ni be mil i yib!"

Me ga'ar David ni Pilung, "Ku er rogon e cha'nem ni thin ni bfel' e be fek i yib."

²⁷ Me ga'ar fa'anem ni be matanag, "Cha' ni ba'aram nib m'on e be mil ni bod rogon e mil rok Ahimaaz."

Me ga'ar David ni Pilung, "I ir be' ni bfel', ma thin ni bfel' e be fek i yib."

²⁸ Me non Ahimaaz ni ba ga' laman ni ga'ar ngak e en ni pilung, "Kabfel' rogon urngin ban'en!" Me paraw nga but' u p'eowchen David ni Pilung me ga'ar, "Ke sorok SOMOL ni Got rom, ya ke gagiyegnag kam gel ngak e pi'in ni kar togopluwgad ngom!"

²⁹ Me fith David ni Pilung ngak ni ga'ar, "A mog, de buch ban'en rok fachi cha' i Absalom?"

Me ga'ar Ahimaaz, "Nap'an ni l'ugeg Joab ni ir reb e tolang ko salthaw rom, mu gguy e girdi' ni kar milgad i yan, machane da gu nang ko mangfan ni ka ni mil i yan."

³⁰ Me ga'ar David ni Pilung ngak, "Mman mu sak'iy aram," me yan i sak'iy ko fa gin'em.

³¹ Me taw fa'anem nu Ethiopia me ga'ar ngak David ni Pilung, "Thin ni bfel' e kug fek i yib ngom! Daba' e ke gagiyegnag SOMOL kam gel ngak urngin e pi'in ni kar togopluwgad ngom!"

³² Me fith David ni Pilung ngak ni ga'ar, "A mog, de buch ban'en rok fachi cha' i Absalom?"

Me ga'ar fa'anem ni be' u Ethiopia, "Gu be athpeg ni tin ke buch rok e manga yigi buch rok urngin e pi to'ogor rom, nge urngin e pi'in yad be togopluw ngom."

³³ Me ri kireban' David ni Pilung. Me yan ngalang ko fare senggil ni bay u daken e chigi y ko garog nge yor. Ma nap'an ni be yan ngalang ma be yor ni be ga'ar, "Absalom ni fakag! Absalom ni fakag! Fa'an mang e gu wan nga luwam nggum' ma kabfel! Absalom ni fakag! Absalom ni fakag!"

19

Joab ni puwan' ngak David

¹ Minog ngak Joab ni be yor David ni Pilung ma be dolo'loynag Absalom ni fak. ² Ma felfelan' nike tay urngin e salthaw rok David e rofen nem ni bochan e kar gelgad ko mael e pig nge ngal' ni kireban', ya kar nanged ni be yornag David fak. ³ Ere ranod ngalan binaw nder non bagayad, ni gowa yad bogi salthaw ni kar tamra'gad ni bochan e kar milgad ko mael. ⁴ Me upunguy David ni Pilung owchen nge yor ni ba ga' laman ni be ga'ar, "Absalom ni fakag! Absalom ni fakag!"

⁵ Me yan Joab nga tafen David ni Pilung me ga'ar ngak, "Kam tamra'nag e salthaw rom e daba', ni yad e kar ayuweged e pogofan rom, nge pogofan rok pifakam ni pumo'on nge ppin, nge pi le'engim nge pi ppin rom. ⁶ Ma kam togopluw ngak e pi'in gab t'uf rodad ma kam fol ngak e pi'in ndaburad gur. Kam gagiyelnag ni pi tolang ko salthaw rom nge pi salthaw rom e dariy farad u wun'um. Ya kug guy ni fa'an manga de yim' Absalom e daba' ma gamad gubin ni kug m'ad ma ri gab felan' ni ga be par. ⁷ Mman e Chiney ngam fal'eg laniyan' e salthaw rom. Ya fa'anra dab mu rin', ma ri gu be micheg nga fithingan SOMOL nra gabul ma

dakuriy bagayad ni kab fol ngom. Me yan i aw ni irera' e bin th'abi ga' e buch wa'athan nike yib ngom u nap'an e yafos rom." ⁸ Ma aram me sak'iy David ni Pilung nge yan i par nga but' u to'oben i langan e garog ko binaw. Me rung'ag e salthaw rok ni bay u rom, miyad yib ra mu'ulunggad ngak.

David ni sul nga Jerusalem

Ma ngiyal'nem e urngin piyu Israel ni kar milgad nra bagayad ma ke sul nga tabinaw rok. ⁹ Ma gubin yang u daken e nam nu Israel ni be tugthin e girdi' riy ni be lungurad, "I David ni Pilung e chuwegdad u tan pa' e pi to'ogor rodad. I ayuwegdad rok e pi Filistine, machane chiney e ke mil rok Absalom ke chuw ko binaw. ¹⁰ Kad gapgep niged Absalom kemang pilung rodad, machane kan li' u fithik' e mael. Ere mang ndabi guy be' rogon nge yan i pining David nge sul ko pilung?"

¹¹ Pi thin nem ni i weliy e girdi' nu Israel e rung'ag David. Ma aram me l'oeg fa gal prist ni aram Zadok nge Abiathar ni ngar fithew e pi'in yad be yog e thin u Judah ni nge lungurow, "Mang ni gimed e ngam pired ni gimed e th'abi tomur ni ngam muruwliyed ni nge sul e en ni pilung nga tafen e pilung? ¹² Gimed pi be' rog, ni gadad ta'ab ufin nge ta'ab racha'; mang ni gimed e th'abi tomur ni ngam muruwliyed nggu sul?" ¹³ Miki yog David ngorow ni nga rognosew lungun ngak Amasa ni nge lungurow, "I gur e ga be' rog. Chiney i yan nga m'on e kug tem ni gur e nge milfan e salthaw ngom, ni aram e kam man nga luwan Joab. Fa'anra dab gu tem ngay me Got e nge li'eg nggum'!" ¹⁴ Thin ni yog David e adag urngin e

girdi' nu Judah, miyad pi' e thin nge yan ngak ni ngar sulod urngin e pi tolang ko salthaw rok.

¹⁵ Ma nap'an ni be sul i yan, miyad mada' e girdi' nu Judah ko lul' ni Jordan ni karbad nga Gilgal ni ngar chaggad ngak ngar th'abed e lul' nga baraba'.

¹⁶ Shimei ni ba Benjamin, ni be' nib mo'on ni fak Gera, ni be' u Bahurim, e gurnag ir nga Jordan ni ngar mada'gow David ni Pilung. ¹⁷ Ma 1,000 e girdi' ko ganong rok Benjamin nike un ngak. Mi Ziba, ni fare tapigpig ko tabinaw rok Saul e ki yib ni yad fa ragag nge lal i pagel ni fak nge fa reliw' i tapigpig rok, ra tawgad nga Jordan ni yad ba m'on rok David ni Pilung. ¹⁸ Miyad th'ab e lul' nga ba'nem ngar chaggad ngak e pi'in yad be un ngak David ni Pilung ma ngar rin'ed e tin ba'adag David ni Pilung.

David ni dag e t'ufeg rok ngak Shimei

Nap'an ni be fal'eg David ni Pilung rogon ni nge th'ab e lul', me yib i paraw Shimei u p'eowchen nga but' ¹⁹⁻²⁰ me ga'ar, "Pilung rog, wenig ngom, mpag talin e tin nib kireb ni gu rin' ngom ko fa rofen ni mu chuw u lan yu Jerusalem. Dab kum togoplwnag ngog ara mu leamnag. Gu manang ni kug denen, aram fan ni gag e som'on e daba' ni ku gub ko pi ganong ni bay ko lel'och ni ngad mada'gow."

²¹ Abishai, ni Zeruyah e chitiningin e non ni ga'ar, "Shimei e susun e ngan li' ngem', ya yog e thin nib kireb ngak e en ni SOMOL e turguy ni nge mang pilung."

²² Me ga'ar David ngak Abishai nge Joab ni wala-gen Abishai, "Mini' e ke fith ngomew lanin'mew?"

Mognew, gimew be finey ni ngam fekw gag ko kireb? I gag e en ni pilung u Israel e chiney, ere dariy be' u Israel ni ngan li' e daba'." ²³ Me ga'ar ngak Shimei, "Ngggu micheg ngom ndab kun thang e pogofan rom."

David ni runguy Mefiboseth

²⁴ Ma aram me yib Mefiboseth, ni Saul e tutuw rok, ni ngar mada'gow David ni Pilung; ni ka nap'an ni chuw David ni Pilung u Jerusalem nge taw ko ngiyal' ni sul riy nike gel ko mael me par Mefiboseth ndaki maluknag ay, ma daki puy roben, ara maluknag e mad rok. ²⁵ Fa'ani yib Mefiboseth u Jerusalem ni ngar mada'gow David ni Pilung, me ga'ar David ngak, "Mefiboseth, mangfan nda mu'un ngog ngdarow?"

²⁶ Me fulweg ni ga'ar, "Ga manang ni gub mugutgut. Gog ngak fare tapigpig rog ni nge fal'eg rogon e dongki rog ni fan e nggu un ngom, me ban nigege. ²⁷ Tin ni weliy ngom ni murung'ageg e de riyul', machane gur e ga bod e engel rok Got, ere mu rin' e tin ni ga be finey ni ir e mmat'aw. ²⁸ Ya urngin girdi'en e tabinaw rok e chitamag e ba' tapgin ni ngam li'rad ngarm'ad, machane gur e mpi' mat'awug ni ngu'ug un ngom ko abich u tebel rom. Dariy mat'wug ni ngku gu wenignag ban'en ngom ni ngam rin' ngog."

²⁹ Me fulweg David ni Pilung ngak ni ga'ar, "Dakuriy ban'en ni ngku mog, ya kug duwgiliy ni gur nge Ziba e nge milfan ngomew e tirok Saul ban'en."

³⁰ Me ga'ar Mefiboseth, "Nge mang Ziba e milfan ngak ni gubin. Ya kug felfelan' ni kam sul nde buch ban'en rom."

David ni Gol ngak Barzillai

³¹ Ma ki yib Barzillai nu Gilead u Rogelim ni nge cheag ngak David ni Pilung ngar th'abew e Jordan nga baraba'. ³² Mi Barzillai e be' ni kari pumo'on, ya nga meruk i ragage duw rok. Ri bo'or ban'en rok ma i pi' e ggan ngak David ni Pilung ko ngiyal' ni ba'aram ni i par u Mahanaim. ³³ Me ga'ar David ni Pilung ngak, "Mu un ngog ngdarow nga Jerusalem ngu'ug ayuwegnem u rom."

³⁴ Machane me ga'ar Barzillai, "Dabki n'uw nap'an ni nggu par ko biney e tamilang; ere dakuriy fan ni nggu un ngom nga Jerusalem. ³⁵ Ke meruk i ragag e duw rog, ma dakuriy adagen lanin'ug ma dab kug nang laman e tin ni bay ug way nge tin ni bay ug garbod ngay, ma dabkiyag ni gu rung'ag laman e pi'in yad be tang. Ra gu par ni kug mang reb e magawon ngom. ³⁶ Dariy rogg ni nga ni pi' e binir e fel' rogon ngog. Ere bay gu un ngom ngad mada'gow nga ba'nem e Jordan. ³⁷ Ma ga pageg nggu sul nga tabinaw rog, nggum' ni gub chugur nga to'oben e malang rok e gallibthir rog. Ba'aray e tapigpig rom i Chimham ni fakag; mfek nge un ngom, ma ga ayuweg nrogon ni ga be finey ni bfel'."

³⁸ Me ga'ar David ni Pilung, "Bay gu fek nge un ngog mu ug ayuweg nrogon ni ga ba'adag. Ma tin ni ga ba'adag ni nggu ayuwegnem riy e gu ra rin'."

³⁹ Me th'ab David nge urngin e salthaw rok e lul' ni Jordan nga baraba'. Me faray owchen Barzillai

me yibilay ngak Got, me sul Barzillai nga tabinaw rok.

⁴⁰ Nap'an nike th'ab David ni Pilung e lul' nga baraba' nike un urngin e pumo'on nu Judah ngak, nge baley ko pumo'on nu Israel, me yan u rom nga Gilgal me un Chimham ngak. ⁴¹ Ma aram e urngin piyu Israel nranod ngak e en ni pilung nge lungurad ngak, "Pi walagmad ni pumo'on nu Judah e mangfan ni kar feked gur romad ke mang yad e kar cheaggad ngom, nge girdi' ko tabinaw rom, nge salthaw rom kam th'abed e Jordan?"

⁴² Me ga'ar e pumo'on nu Judah, "Kug rin'ed ya David ni Pilung e bagamad. Ere mang ni ngam damumuwgad? Dawori pi' puluwon e ggan romad ma ka dawori pi' ban'en ngomad."

⁴³ Me fulweg piyu Israel ni lungurad, "I David ni Pilung e ir bigimed, machane mat'awmad ngak e ba pag e ragag yay ni ba ga' nga mat'awmed. Mang ni kam changargad ngomad nga but'? Ya gamad e som'on ni gogned ni ngan fulweg David ni Pilung!"

Machane pumo'on nu Judah e ba gel e thin nrogned ni murung'agen mat'awrad ngak David ni Pilung ko pumo'on nu Israel.

20

Sheba ni togopluw

¹ Ma yigi buch ni immoy be' u Gilgal nde fel' ngonglen ni Sheba fithingan ni be' nib pumo'on ni fak Bikri, ni yib ko fare ganong rok Benjamin. Me thoy Sheba e yabul me tolul ni ga'ar, "Ngan dariyfannag David! Dab da leked! Pi pumo'on nu Israel, mmarod ngad sulod nga tafedad!" ² Ma aram me digey piyu Israel i David ngar uned ngak

Sheba, machane pi pumo'on nu Judah e ra pired ni yad ba yul'yul' ni ur leked David ni ka Jordan nge mada' nga Jerusalem.

³ Nap'an ni taw David nga tafen ni fare naun ko pilung nu lan yu Jerusalem, me fek fa ragag i ppin rok ni digeyrad u rom ni ngu'ur ayuweged e re naun ko pilung nem, nge tay e matnag rorad. Me pi' e tin nib t'uf ni nge yog ngorad, machane de molegrad. Min tayrad ni yi be matnagiyrad nnap'an e yafos rorad, ma yad be par ni bod e ppin nike yim' figirngirad.

⁴ Me ga'ar fare pilung ngak Amasa, "Mu pining e pi pumo'on nu Judah nga ta'bang ma nge langleth ma kam tawgad e ngaray." ⁵ Me yan Amasa ni nge piningrad, machane de sul ko fa ngiyal' nike yog fare pilung ngak ni nge sul riy. ⁶ Ma aram me ga'ar fare pilung ngak Abishai, "I Sheba e ra pi' boch e magawon ngodad nib gel boch ko tin nike pi' Absalom. Mu fek e salthaw rog ngam leked i yan, ya fa'anra danga' mra yan i par ngalan boch e binaw ni kan yororiy nib tolang ni fan ko mael me thay u pa'dad." ⁷ Ma aram me yan e tirok Joab e salthaw, ni fapi tamatnag rok e en pilung, nge gubin e tin kabay e salthaw e ra chuwigad u Jerusalem ngar uned ngak Abishai ni ngar leked Sheba. ⁸ Nap'an nra tawgad ko fare war nib ga' u Gibeon, me mada' nagraad Amasa. Ma ke chuw Joab nga madan e mael rok, ni bay e saydon rok u lan tafen ni kan m'ag ko leed rok. Ma nap'an ni yib i yib nga m'on, me thay fare gi saydon nga but'. ⁹ Me ga'ar Joab ngak Amasa, "Fager rog, ke uw rogom boch?" Me yan Joab i kol roben Amasa

ko ba'an mat'aw i pa' ni bod ni nge faray owchen. ¹⁰ Ma der nang Amasa ni be kol Joab e saydon nga ba'an gilay' i pa', me rugoy Joab e saydon ko yal rok Amasa, me po' gothogothon nga daken e but'. Me yim' ni ka ngiyal' i n'em ma dakuriy fan ni ngki rugoy Joab bayay e saydon ngak.

Me'ere yan Joab nge fare mo'on ni walagen ni Abishai ni yow be lek Sheba. ¹¹ Me sak'iy reb e pi salthaw rok Joab nga to'oben fare ldow rok Amasa me tolul ni ga'ar, "Gubin e girdi' nib fol ngak Joab nge David e ngar leked Joab!" ¹² Ma fare ldow rok Amasa, nike ing e racha', e kaba' u lukngun e kanawo'. Me guy fare salthaw rok Joab ni bay yib e girdi' mi nib ntal ngay, ma aram me girengiy fare ldow u kanawo' ngalan e flang nge upnguy nga bang i blanket. ¹³ Ma nap'an ni chuweg fare ldow u lane kanawo', ma gubin e girdi' ni lek Joab ni ngan lol'oeg Sheba.

¹⁴ Me yan Sheba u lan tafen fapi ganong nu Israel ni gubin me yib ngab binaw ni Abel Beth Maacah fithingan, ma gubin chongin fare ke girdi' rok Bikri nra mu'ulung gad ngar leked i yan ngalan fare binaw. ¹⁵ Me rung'ag e salthaw rok Joab ni bay Sheba u rom, ma aram mranod ra m'aged e mael ko fare binaw. Mar gaded e but' ko ba'an wuru' e yoror, mar tababgad i ker tanggin fare yoror ni nge thig nga but'. ¹⁶ Ma immoy be' ni bpin nib gonap u lan fare binaw ni tolul u lan fare yoror, ni be ga'ar, "Mmotoyilgad! Mmotoyilgad! Mogned ngak Joab nge yib ngaray; ya gub adag ni nggu non ngak." ¹⁷ Me yan Joab, me fith fare pin ngak ni ga'ar, "I gur Joab?"

Me fulweg ni ga'ar, "Errogon, i gag."

Me ga'ar fare pin, "Siro', mmotoyil ngog."

Me fulweg Joab, ni ga'ar, "Gu be motoyil."

¹⁸ Me ga'ar fare pin, "Kakrom e yima ga'ar, 'Mman ngam nang e fulweg ko de'er rom u lan fare binaw nu Abel" — ma ri aramrogon niy marin'. ¹⁹ Re binaw romad ney e rib manigil, reb e tin nth'abi gapas mab yul'yul' u lan yu Israel. Ere mangfan ni ga beguy rogon ni ngam gathay? Mog, gab adag ni ngam kirebnag ban'en nib milfan ngak SOMOL?"

²⁰ Me fulweg Joab, ni ga'ar, "Dariy bi'id! Ri dariy bi'id nugra kirebnag fa gu gathogthay e binaw romed! ²¹ Gathi ireram e n'en ni kug puruy' nixed. Be' nib pumo'on ni Sheba fithingan ni fak Bikri, ni be' nu daken e ted nu Efraim ni go' burey, e ke tababnag e togopluw ngak David ni Pilung. Ta'are pumo'on ney e ngam pi', mug chuweg e salthaw rog ko re binaw ney."

Me ga'ar fare pin, "Bay gon'ed lolugen u daken e yoror nge yib ngom." ²² Ma aram me yan fare pin ko girdi' ko fare binaw nike turguy u wan' e n'en ni ngan rin', miyad th'ab lolugen Sheba ngar yin'ed u daken e yoror ngak Joab. Me thoy Joab e yabul ni pow ni nge chuw e salthaw rok ko fare binaw, mar sulod nga taferad. Me sul Joab nga Jerusalem ngak fare pilung.

Pi Tolang ko Salthaw rok David

²³ I Joab e i gafaliy fare raba' i salthaw nu Israel; me Benaiah nib mo'on ni fak Jehoyada e ir e tagafaliy e pi salthaw ni yad ma matnagiy David;

²⁴ Me Adoniram e ir e ma gagiyeagnag rogon e

maruwel ko sib; me Jehoshaphat nib mo'on ni fak Ahilud e ba milfan babyoren urngin ban'en ngak; ²⁵ Me Sheva e ir e tayol u kort; me Zadok nge Abiathar e yow e prist, ²⁶ ma ku er rogon Ira ni be' ko fa chi binaw nu Jair ni ku ir reb e prist rok David.

21

Pi'in owchen Saul nni thang e fan rorad

¹ Ngiyal' nib pilung David me yib ba uyingol nib gel ni dalip e duw nap'an. Me fith David laniyan' SOMOL riy, me ga'ar SOMOL, "I Saul nge chon e tabnaw rok e bbuch e rorad ko mthang pogofan; ke thang e fan rok e girdi' nu Gibeon." (² Fapi girdi' nu Gibeon e gathi yad piyu Israel; yad bochi ulung i girdi' nu Amor nike micheg piyu Israel ni yad ra ayuwegrad, machane Saul e i guy rogon ni nge thirifrad u but' ni bochan e ba' ufan e girdi' nu Israel ngu Judah u daken.) ³ Ma aram me kunuy David e girdi' nu Gibeon nge ga'ar ngorad, "Mang e rayag ni gu rin' ni fan ngomed? Gub adag ni nggu fulweg labgen e kireb ni kan rin' ngomed, ya ngam yibliyed e fel' wa'athan nga daken e girdi' rok SOMOL."

⁴ Mar fulweged, ni lungurad, "Kireb u thilmad Saul nge tabnaw rok e dabiyag i gapaseg ko silber nge gol, ma dabmad ni nggu li'ed be' nu Israel nge yim'."

Me fithrad David, ni ga'ar, "Ere, mang e gimed be leamnag ni nggu rin' ni fan ngomed?"

⁵ Mar fulweged, ni lungurad, "Saul e ba'adag ni nge thang owchamad ni dabki pag bagmad nge par u bang u lan yu Israel. ⁶ Ere mu pi' medlip e

pumo'on ni owchen Saul ngomad, nggu uchuliyed yad u mit SOMOL u Gibeah, ni fare binaw rok Saul, ni SOMOL e mel'eg ni nge pilung."

Me fulweg fare pilung, ni ga'ar, "Bay gu pi'rad ngomed."

⁷ Machane bochan e michmich u fithingan Got ni tay David nge Jonathan, ma de pi' David Mefibosheth ni be' ni pumo'on ni fak Jonathan, ni Saul e tutuw rok. ⁸ Machane me fek David i Armoni nge Mefibosheth, ni l'agruw i pumo'on ni diyennag Rizpah rok Saul. Rizpah e be' ni bpin ni fak Aiah. Miki fek lal i pumo'on ni fak Merab ni be' ni bpin ni fak Saul. Lal i pumo'on ney e diyennag Merab rok Adriel ni be' nib pumo'on ni fak Barzillai, ni be' nu Meholah. ⁹ Me pi' David e picha'ney ngak e girdi' nu Gibeon. Mar uchulyedrad u daken fare burey u mit SOMOL ngarm'ad ni yad medlip u ta'bang. Ngial'n'em e aram e nge m'ay e *spring*, ma ke taw nga nap'an ni ngan t'ar wom'ngin e *barley*.

¹⁰ Me Rizpah ni ku reb e bpin rok Saul, ni fare pin ni fak Aiah e fek e mad ni tutuw nge ngongliy bochi *tent* riy u daken fare war ni bay fapi ldow riy ngi i par u tanggin, me par u rom u nap'an ni kan tabab i t'ar wom'ngin e woldug nge mada' nga nap'an e *autumn* nike yib e n'uw. Ra rran me lang e arche' ni yad be yib ko fapi ldow, mra nep' miki ayuweg fapi ldow ndabi yib e gamanman ni malboch ngorad.

¹¹ Nap'an ni rung'ag David e n'en nike rin' Rizpah, ¹² me yan i fek e yilen Saul nge Jonathan ni fak, rok e girdi' nu Jabesh u lan yu Gilead. (Ra iringed e pi yil nem u lan fare gin'en ni lulukngun

yu Beth Shan, ko gin ni tining e pi Filistine fapi Idow riy ngalang ko fare rran nra li'ed Saul nge yim' u daken fare Burey ni Gilboa.) ¹³ Me fek David yilen Saul nge Jonathan miki kunuy yilen fa medlip i pumo'on nni uchuliyrad. ¹⁴ Ma aram mar k'eyeged yilen Saul nge Jonathan ngalan e malangen e yam' rok Kish ni chitamngin Saul, u lan yu Zela u lan e gin nib milsuwon ngak Benjamin, pin'ey e go' fare pilung e keyog ni ngan rin'. Ma tomuren e binem, me fulweg Got taban e pi meybil rorad ni fan ko fare nam.

Pi mael nib togopluw ngak e pi'in tagyet nu Filistia

(1 Kronicles 20:4-8)

¹⁵ Miki immoy reb e mael u thilin yu Filistia nge yu Israel, me yan David nge salthaw rok ngar chamgad ngak piyu Filistia. Nap'an reb e pi mael nem mri kath parwan David. ¹⁶ Ma reb fapi girdi' nib pag ga'ngin ni Ishbibenob fithingan, ni i fek ba sarey nib *bronze* ni gonap'an e medlip nge baley e pawn malngin, ma ke m'ag bangi saydon nib be'ech nga lukngun, e leamnag nrayag rok ni nge thang e fan rok David. ¹⁷ Machane me yib Abishai ni be' nib pumo'on ni fak Zeruyah nge yib i ayuweg David, nge cham ngak fare pumo'on nib pag ga'ngin, nge thang e fan rok. Ma aram me yog e salthaw rok David ngak ni nge micheg ngorad ndabki un ngorad ko mael bi'id. I lungurad ngak David, "I gur e l'agan' rok yu Israel, ma dubmad ni ngamum' romad."

¹⁸ Ma nga tomuren e ren'ey ma immoy ba mael nra ted piyu Filistia u Gob, ma nap'an e re mael

nem me Sibbekai nu Hushah e thang e fan rok reb fapi girdi' nib n'uw mab tagyet ni Saf fithingan.

¹⁹ Miki immoy reb e mael nra ted piyu Filistia u Gob, me Elhanan ni be' nib mo'on ni fak Jair nu Bethlehem e thang e fan rok Goliath nu Gath, cha'ney i Goliath e immoy ba sarey rok ni kolngin e bod dub'agin fare wasey ni fen fare n'en ni yima lifith e mad ngay.

²⁰ Ma ku bay reb e mael u Gath, ni immoy be' riy nib pag ga'ngin nrib adag e cham. Ra barba' i rifrifen pa' ma nel e buguli pa'ef ni bay riy, ma ku arita' rifrifen ay ni ku nel' buguli ay u barba' ngu barba'. ²¹ I dariyfannag piyu Israel, me thang Jonathan e fan rok facha', Jonathan e be' nib mo'on ni fak Shammah nib mo'on ni walagen David.

²² Aningeg i girdi' ney e owchen e fapi girdi' ni n'un'uw ma tagyet nu Gath, me thang David nge salthaw rok e pogofan rorad.

22

Tangin e gel ko mael ni tay David (Psalm 18)

¹ Irera' fare tang ni yin' David ngak SOMOL ko fa ngiyal'nem ni ayuweg SOMOL David u pa' Saul ngu pa' yugu boch e pi to'ogor rok. I ga'ar:

² I SOMOL e ma ayuweg e pogofan rog;

i ir e naun rog ni kan yororiy ni fan ko mael.

³ Got rog e ir e manaf rog,

gu be par rok ndabi buch ban'en rog;

ma yoror rog ni bod bangi *shield* nma fek e salthaw ngu'ur mithgad nga fon ko mael;

ma par rog ndabi buch ban'en rog.

- Ir e ma ayuweg e pogofan rog;
ma ayuwegneg ko ngiyal' nike yib e cham
ngog.
- ⁴ Kug non ngak SOMOL,
ma ke ayuwegneg rok e pi to'ogor rog.
Nga ni pining e sorok ngak SOMOL!
- ⁵ Yam' e longobiyeg ni bod e n'ew,
riya' e yib nga dakenag ni bod e n'ew.
- ⁶ Yam' e chichi'iy e gaf rok nga lukngug,
ma low ko yam' e tay e wup rok ni nggu aw
ngay.
- ⁷ Gu non ngak SOMOL u fithik' e gafgow ni yib
ngog;
gu non ngak e Got rog ni nge ayuwegneg.
Me rung'ag lungug u tempel rok;
i motoyil nga lungug ni gu wenig ngak ni nge
ayuwegneg.
- ⁸ Ma aram me durru' e but' ngi i rur;
me rur lanelang ngi i da'da',
ya ke damumuw Got!
- ⁹ Me po' e ath u lan p'ethungun nga but',
me yib e daramram nge kol ni be gabulbul e
nifiy riy u l'ugun nga but'.
- ¹⁰ Me guchuthuy lanelang nge mab nge yib riy nga
but'
nib sak'iy nga daken bangi manileng nib talu-
mor.
- ¹¹ I changeg u lang nga but' ni bay u daken keru' e
kerubim;
i yan nib machreg nike af nga daken pon e
nifeng.
- ¹² Ma ke ing ir ko lumor;

- manileng nib dub'ag nib sug ko ran e ke yib i ing;
- 13 be gabulbul e pi achaffin ni be thethay ko uluch ni be mat u p'eowchen.
- 14 Me gagiyegnag SOMOL ngi i chub e dirra' u lanelang,
min rung'ag laman Got nib Th'abi Tolang.
- 15 I pag gan e gat'ing nge wereg e pi to'ogor rok;
me gagiyegnag nge matmat e uluch miyad mil.
- 16 Me m'ug t'ay e regur,
me chuw e upong u daken e pi def ko fayleng nap'an nra puwan' SOMOL ngak e pi to'ogor rok me non ngorad ni ba ga' laman u fithik' e damumuw.
- 17 I SOMOL e k'iyag pa' u tharmiy nge koleg;
me girngiyeg nge chuwegneg u fithik' e ran nib to'ar.
- 18 I chuwegneg u pa' e pi'in yad be fanenikayeg,
ngu pa' e pi to'ogor rog nib thil gelngimad ni yad ba gel ngog!
- 19 Nap'an ni yib e gafgow ngog miyad og ngog,
machane SOMOL e i yororiyeg.
- 20 I ayuwegneg nggu chuw u fithik' e riya';
i chuwegneg u fithik' e riya' ya gub fel' u wan'.
- 21 I SOMOL e ke pi' puluwog ya gub mat'aw;
be ayuwegneg ya dawor gu bucheg ban'en.
- 22 Kug fol ko motochiyel rok SOMOL;
dawor gu togopluw ngak e Got rog.
- 23 Urngin e pi motochiyel rok ni gu be tay nga tagil';

- dariy bingyal' ni ku gu pag ni dag fol ko tin
keyog ni ngan rin'.
- 24 Manang ndariy e kireb ni kug rin',
ma kug teg u urel ko kireb.
- 25 Ere ke pi' puluwog ya gub mat'aw,
ya manang ndawor gu bucheg ban'en.
- 26 SOMOL, i gur e ga ma yul'yul' ngak e pi'in yad ba
yul'yul' ngom,
ma ri gab gol ngak e pi'in yad ba yal'uw.
- 27 Pi'in nib machalbog e gab thothup u wun'rad,
ma pi'in kireb e ga be par ndar fel'gad u
wun'um.
- 28 Pi'in ba sobut'an'rad e ga ma chuwegrad u fithik'
e gafgow,
ma ga ma sobut'nag e pi'in nib tolangan'rad.
- 29 SOMOL, i gur e tamilang rog;
gur e kam chuweg e lumor ni ug par u fithik'.
- 30 Gur e ga ma pi' gelngig ni nggu og ngak e pi
to'ogor rog,
ma ga ma pi' gelngig nggu t'ar e yoror rorad
nga dakenrad.
- 31 Re Got ney e rib yal'uw e ngongol rok,
thin rok e rayag ni ngan toer ngay ya der ma
thil!
Ir e bod bang i *shield* nma pilig e salthaw e pi talin
e cham ngay,
be par ni aray rogon u puluwon urngin e pi'in
yad ma mil ngak ni nge yoror rorad.
- 32 Kemus ni SOMOL e ir e Got;
kemus ni Got e ir e yoror rodad.
- 33 I Got e ba manaf nib gel ni gu ma naf ngay,

- ma gagiyeg nigeg u daken e kanawo' ni gu be
yan riy ni nge dabi buch ban'en rog.
- 34 Ma gagiyegnag e rifrif u eg nggu wan gu tay nib
mudugil ni bod e rifrif u ay ba gamanman
ni dir;
ma gagiyegnag nge dabi buch ban'en rog u
daken e pi burey.
- 35 Ma sukul nigeg ni fan ko mael,
ya nge yag ni gu maruwel ko bin th'abi gel e
gat'ing.
- 36 SOMOL, mu yoror rog ma ga be ayuweg e pogo-
fan rog;
ayuw ni kam tay ngog e ke gilnag buguwag.
- 37 Kam gagiyegnag gu be par ndawor gu yag rok e
pi to'ogor rog,
ma dawor gu waer.
- 38 Gu ma lol'oeg e pi to'ogor rog nggu li'rad;
dagur ma tal nge mada' ko ngiyal' ni kug gel
ngorad.
- 39 Gu ra li'rad, ma dabkiyag ni ngar sak'iygad;
miyad par u but' u to'oben e rifrif rog ni kar
waergad.
- 40 Ga ma pi' gelngig ni fan ko mael,
ma ga ma gagiyegnag ngug gel ngak e pi
to'ogor rog.
- 41 Ga ma gagiyegnag e pi to'ogor rog ngar milgad
rog;
mu gu li' e pi'in yad be fanenikayeg.
- 42 Yad be gayiy e ayuw, ma dariy be' nrayag rok ni
nge ayuwegrad;
yad be non ngak SOMOL, machane der fulweg
lungurad.
- 43 Kug pirdi'iyrad kar pired ni yad bod e fiyath;

gu be yit'yit'rad nga but' ni bod e rungdu' u daken e kanawo'.

- 44 Kam ayuwegneg u pa' e girdi' ko nam rog nra togopluwgad ngog,
kam teg ni gag e gu be gagiyegnag e pi nam;
girdi' ni ug par nda gu nang owcherad e gag e gu be gagiyeg nagraad e chiney.
- 45 Girdi' nu bang e yad be siro' u p'eowcheg;
yad ra rung'ag e tin kugog miyad fol riy.
- 46 Ke mulan'rad,
kar paged e yungi n'en nra yororiyed ni fan ko mael karbad ni yad be t'on ko marus.
- 47 I SOMOL e be par nib fos! Nga ni pining e sorok ngak e en ni be yoror rog!
Got e be' nib gel ni be ayuweg e pogofan rog!
Nga ni weliy ngak e girdi' feni sorok!
- 48 Ma gagiyeg nigege ngug gel ngak e pi to'ogor rog;
ma tay e girdi' nga tan pa'ag ngu'ug gagiyeg nagraad,
- 49 ma chuwegneg u pa' e pi to'ogor rog.

SOMOL, i gur e ga ma gagiyeg nigege ngug gel ngak e pi to'ogor rog,
ma ga ma yororiyeg rok e pi'in yad ma cham ngog.

- 50 Ere bay ug pining e sorok ngom u fithik' e pi nam;
bay ug tang nigem ni gu be pining e sorok ngom.
- 51 En ni Got e turguy ni nge mang pilung e Got e be gagiyegnag be gel ko to'ogor rok;

be dag ngak e en ni ir e turguy ni be par e
t'ufeg rok u daken ndabi thil,
ni be dag ngak David nge pi'in ni owchen
ndariy n'umngin nap'an.

23

Tin tomur e thin rok David

¹ I David nib mo'on ni fak Jesse e ireram fare
mo'on ni Got e gagiyegnag nge yan i par nib
gilbuguwan, ma fare Got rok Jakob e ir e turguy
David ni nge mang pilung, me ir e i tunguy fapi
tang rok piyu Israel. Ba'aray e tin tomur e thin ni
yog David ni ga'ar:

² Kan nthothup rok SOMOL e be non u l'ugunag;
thin rok e bay u daken dap'i l'ugunag.

³ Fare Got nu Israel e ke non,
en nma yoror rok piyu Israel e ke ga'ar ngog:
“Re pilung nma gagiyeg nib yal'uw e ngongol
rok,
mma gagiyeg ni bay madgun Got u wan'

⁴ e bod e woch ni be puf ni kadbul ndariy e
manileng u lanelang,
ma bod e yal' nma yib ram'en nga daken e pan
u tomuren e n'uw me galgal.”

⁵ Irera' rogon ni bay i ayuweg Got e pi'in owcheg,
ya ke ngongliy ba m'ag u thilmow ndabi m'ay,
ni urngin riy e be par ni ba yaram ma
mmudugil.

Kemus e n'en ni gu ba'adag;
ni ir e bayi gel nige,
ya Got e rib mudugil ni bayi gagiyegnag nge
yib i m'ug ni aray rogon.

- ⁶ Machane girdi' ndariyfan Got u wun'rad e yad bod e rachangal ni yibe n'ag; dariy be' nrayag ni nge math ngay ndariy ban'en nike ing pa' ngay.
- ⁷ Thingar ni fek ba ley i wasey ara ba sarey ngan lik'iy ngay; ri bay ni urfiyrad ngu'ur yik'yik'gad.

*Salthaw rok David ni yad ba gilbugwan
(1 Kronics 11:10-41)*

⁸ Ba'aray fithingan e pi salthaw rok David ni yad ba gilbugwan: en ni som'on e Josheb Basshebeth nu Tachemon, ni ir e ga' ko "Fare Dalip"; ni cham ko sarey rok ngak meruk mir'ay i pumo'on nge thang e pogofan rorad u ta'abyay i mael.

⁹ En migid ko fa dalip i girdi' nib gilbugwan e Eleazar ni be nib mo'on ni fak Dodo, ni be' ko fare ke girdi' rok Ahoh. Reb e rran me ir nge David e ra chamgow ngak e pi Filistine ni kar mu'ulunggad ni ngan mael. Me sul piyu Israel riy nga tomur, ¹⁰ machane me dugil Eleazar nge par u luwan nge cham ngak e pi Filistine nge taw ko ngiyal' ni kari galuf pa' ndakiyag ni puf pa' ko saydon rok. I gel SOMOL ko mael e rofen nem nrib fel' rogon. Nap'an ni m'ay fare mael, me sul piyu Israel ko gin ni bay Eleazar riy ngar lufed madan e mael ko salthaw u daken fapi ldow.

¹¹ En dalip ko fare dalip ni yad ba gilbugwan e Shammah nib mo'on ni fak Agee nu Harar. I mu'ulung e pi Filistine nga Lehi, ko gin ni bay bangi flang ko *peas* riy. Me mil piyu Israel rok e Filistine, ¹² machane me dugil Shammah u luwan u lan fagi flang', nge yoror riy, me thang e fan rok

fapi Filistine. Me gel SOMOL ko mael e rofen nem nrib fel' rogon.

¹³ Ke chugur ni nge tabab e ngiyal' ni yima t'ar wom'ngin e woldug riy ma dalip ko "Fare Guyey" e yan nga pe'ning ko yiy rok Adullam, ko gin ni immoy David riy, ma ngiyal'nem e bay ba ulung i Filistine ni yad be par u lan e Loway nu Refaim. ¹⁴ Ngiyal'nem e bay David u daken bangi ted ni kan yororiy ni fan ko mael, ma bay ba ulung i Filistine ni yad be par Bethlehem. ¹⁵ Ma ke tawrennag David tafen me ga'ar, "Ri gu be athpeg ni mang e yigi fek be' bu uw i ran ni yima unum i yib ngog ko fare luwed ni bay u charen e garog nu Bethlehem!" ¹⁶ Ma fa dalip i salthaw nib gilbuguwanrad e rcham niked wo'rad nga wuru e gin be par e pi Filistine riy, ngar l'inged boch e ran ko fare luwed, ngar sulweged ngak David. Machane de unum David; ya n'en ni rin' ngay e pu'og nga but' nib maligach ngak SOMOL ¹⁷ me ga'ar, "SOMOL, dariy e n'en nra rin' mu gu unum e pi ran ney! Ya bod ni kug unum racha'en e pi pumo'on ney ni rdowgad ko pogofan rorad!" Ma aram e siyeg ni nge unum.

Ireram e pi ngongol ni falu' ko fa dalip i salthaw nib gilbugwan.

¹⁸ Abishai e be' nib pumo'on ni walagen Joab (ni Zeruyah e chitinngirow) e ir e ga' rok "Fare Guyey i Gilbugwan." Ya Abishai e cham ko sarey rok ngak dalip mir'ay e salthaw nge thang e pogofan rorad, ma aram me gilbugwan u fithik' "Fare Guyey." ¹⁹ Abishai e th'abi gilbugwan u fithik' "Fare Guyey"; me par ni ir e i gafaliyrad, machane

ir e de bod fini gilburwan “Fare Dalip.”

²⁰ Me Benayah nib mo'on ni fak Jehoyada nu Kabzeel e ku reb e salthaw ni kub gilbugwan; bo'or bogi ngongol ko m'uthan' ni i rin', nib mu'un l'agruw i girdi'en e mael nu Moab ngay nri yow ba cheag niki thang e fan rorow. Miki bayay me yan ngalan ba low nib to'ar u reb e rran ni be aw e ayis nge thang e fan rok ba lion. ²¹ Miki thang e fan rok be' nu Egypt, ni be' nib pumo'on nib ga' ma bay ba sarey rok u pa'. Me yan Benayah ngak nike fek ba ley i gek'iy nib tomal ni talin e cham rok, me leag Benayah fare sarey u pa' fare Egyptian, nge rugoy ngak nge yim'. ²² Ireram e pi ngongol ko m'uthan' rok Benayah, ni ir reb “Fare Guyey.” ²³ Ir e rib cheag u fithik'rad, machane gathi ri bod fini gilbugwan “Fare Dalip.” Me tay David e salthaw ni yad ma matanagiy ni Benayah e be gagiyeg nagraad.

²⁴⁻³⁹ Kub aray boch i chonggin “Fare Guyey”:
 Asahel, walagen Joab ni pumo'on
 Elhanan ni be' nib pumo'on n fak Dodo nu Bethle-
 hem
 Shammah nge Elika nu Harod
 Helez nu Pelet
 Ira ni be' nib pumo'on ni fak
 Ikkesh nu Tekoa
 Abiezer nu Anathoth
 Mebunnai nu Hushah
 Zalmon nu Ahoh
 Maharai nu Netofah
 Heleb nib pumo'on ni fak Baanah nu Netofah
 Ittai nib mo'on ni fak Ribai nu Gibeah ko genong
 ni Benjamin
 Benayah nu Pirathon

Hiddai ni be' ko fapi loway nu charen yu Gaash
 Abialbon nu Arabah
 Azmaveth nu Bahurim
 Eleahba nu Shaalbon
 Fapi pumo'on ni pifak Jashen
 Jonathan
 Shammah nu Harar
 Ahiam nib mo'on ni fak Sharar nu Harar
 Elifelet nib mo'on ni fak Ahasbai nu Maakah
 Eliam nib mo'on ni fak Ahithophel nu Gilo
 Hezro nu Karmel
 Paarai nu Arab
 Igal nib mo'on ni fak Nathan nu Zobah
 Bani nu Gad
 Zelek nu Ammon
 Naharai nu Beeroth, cha' nma fek e talin e cham
 rok Joab
 Ira nge Gareb nu Jattir
 Uriah nib Hittite.
 Pi salthaw nem ni yad ba gilbugwan e yad guyey
 nge medlip u gubin.

24

David ni the'eg e girdi'
(1 Kronics 21:1-27)

¹ Miki yan i taw nga bangiyal' niki damumuw SOMOL ngak yu Israel, me tay David ni nge mang ir e nge fek e gafgow i yib nga dakenrad. Me ga'ar SOMOL ngak, "Mman ngam the'eg e girdi' nu Israel ngu Judah." ² Ma aram me yog David ngak Joab, ni ir e cha' nib ga' ko fa raba' i salthaw rok: "Mman ngam un ko pi tolang ko yu raba' i salthaw rom ngam marod u gubin e ganong nu Israel ni tabab u baley e nam nge mada' nga baley,

ngan the'eg e girdi' riy. Gu ba'adag ni nggu nang urngirad."

³ Machane me fulweg Joab lungun fare pilung, ni ga'ar, "Gur e en Pilung, mang e yigi yo'ornag SOMOL ni Got rom e girdi' nu Israel ni ra'ay yay ni nge yo'or ko chiney, ma mange yigum par ni gabfos ngam guy ni nge rin'. Machane mangfan i Gur Pilung ni ga ba'adag ni ngan rin' e bin'ey?"

⁴ Machane me yog fare pilung ngak Joab nge pi tolang ko yu raba' i salthaw rok ni kemus ni ngar folgad ko tin nike yog ni ngan rin'; ma aram marchuwgad rok ngranod ko mathe'eg girdi' nu Israel.

⁵ Mar th'abed fare lul' ni Jordan miyad n'uf e tent rorod ko yimuch u Aroer ngar pired u rom e ngiyal'nem, ni fare binaw ni bay u lulukngun e loway, u lan e gin tafen Gad. Mranod u rom ko lel'och nga Jazer, ⁶ mranod nga Gilead mranod riy nga Kadesh, u lan fa gin nib milsuwon ko Hittite. Mranod riy nga Dan, mranod u rom u Dan ko ngal nga Sidon. ⁷ Ma aram mranod ko yimuch ko fare binaw nu Tyre ni kan yororiy ni fan ko mael, mranod ko urngin fapi binaw rok e pi Hivite nge piyu Kanaan, ma tomuren e ranod nga Beersheba, ni bang yu Judah ni bay ngalan e yimuch. ⁸ Ere nap'an ni m'ay mereb e pul nge rliw' e rran miyad sul nga Jerusalem, ya kar milekaggad u lan fare nam ni ga'ngin. ⁹ Miyad sulweg e thin riy ko fare pilung u urngin e pumo'on nrayag rarogon e mael rorad: 800,000 u lan yu Israel ma 500,000 u lan yu Judah.

¹⁰ Machane nga tomuren nike mu' David i the'eg e girdi' ni gubin, me par laniyan' ndariy e gapas

riy, me ga'ar ngak SOMOL, “Kug ngongliy ba denen nrib kireb ko ren'ey ni kug rin'! Wenig ngom, mu n'agfan rog. Bbalyang e ngongol ni kug tay.”

¹¹⁻¹² I yog SOMOL ngak Gad, ni profet rok David ni ga'ar, “Mman mog ngak David ni dalip ban'en ni nggu pi' ngak ni nge mel'eg reb riy. Ma bay gu rin' e bin ke mel'eg.” Me reb e rran riy ni kadbul, nike od David, ¹³ me yib Gad ngak, nge yog ngak e n'en nike yog SOMOL, me fith ngak ni ga'ar, “Bin bu uw riy? Dalip e duw ni nge yib e uyingol u lan e nam rom ara dalip e pul ni ngu'um mil rok e pi to'ogor rom ara dalip e rran ni nge yib e misilpig u lan e nam rom? Ere mu learnag e chiney, ma ga duwgiliy ko mang fulweg e ngu sulweg ngak SOMOL.” ¹⁴ Me ga'ar David, “Kug aw ngabang nike math e liyab ngog! Machane dabug ni girdi' e nge gechig nageg. Nge mang SOMOL e nge gechig nagdad, ya ir e ba marnguy.”

¹⁵ Ma aram me pag SOMOL ba misilpig nga daken yu Israel, ni tabab ko kadbul nge mada' ko ngiyal' ni duwgiliy. I mus u baley fare nam nu Israel nge mada' nga baley ma medlip i ragag e bbiyu' e girdi' ni yim' riy. ¹⁶ Nap'an ni deg fare engel rok SOMOL ni nge gathay yu Jerusalem, me thilyeg SOMOL lanyan' ko gechig ni ngan tay ko girdi' me ga'ar ngak fare engel ni be thang e fan rorad, “Mu tal! Ya ke gaman!” Ngiyal'nem e bay fare engel u charen e gin ma gunugunuy Araunah nu Jebus e *grain* riy.

¹⁷ Me guy David fare engel ni be thang e fan rok e girdi', me ga'ar ngak SOMOL, “I gag e ba kireb e rog. I gag e kug rin' e kireb. Mang e ke bucheg e pi

girdi' ni gafgow ney? Susun e gag nge tabnaw rog e ngam gechignag.”

¹⁸ Ma karofen nem me yan Gad ngak David nge ga'ar ngak, “Mman nga talang ko gin ni yima n'ag keru' e *grain* rok Araunah riy ngam toy ba altar rok SOMOL.” ¹⁹ Ma aram me fol David ko n'en keyog SOMOL nge yan ni bod ni yog Gad ngak. ²⁰ Me sap Araunah nga pe'ning me guy e en ni pilung nge pi tolang ko salthaw rok ni karbad i yib ngak nga talang. Me pag ir nga daken e but' u p'eowchen David ²¹ me fith ni ga'ar, “Gur e en pilung, mangfan ni kamub ngaray?”

Me fulweg David, ni ga'ar, “Ngug chuw'iy e gin ni ga ma n'ag keru' e *grain* rom riy nggu toy ba altar ni fan ngak SOMOL, nge yag ni tal fare misilpig.”

²² Me ga'ar Araunah, “Gur e en Pilung, mu fek, ngam pi' ngak SOMOL e tin ni ga be finey. Ba'aray bogi garbaw ni ngam urfiy ni maligach u daken fare altar; ma ba'aray e mat' nu bilel iginrad nge yungi ren ni fen e man'ag keru' e *grain* ngay ni nge mang l'ud.” ²³ Me pi' Araunah fa pin'en ni urngin ngak fare pilung me ga'ar ngak, “Mang e yigi fel' e maligach rom u wan' SOMOL ni Got rom.”

²⁴ Machane me fulweg fare pilung, ni ga'ar, “Dangay, gu ra pi' puluwon ngom. Dab gu pi' ngak SOMOL ni Got rog e pi maligach ndariy puluwon ni gu pi'.” Me chuw'iy David fa gin yima n'ag keru' e *grain* riy nge garbaw nga wugem yang i silber.

²⁵ Ma aram me toy ba altar ku SOMOL me pi' e pi maligach ni mo'oruf riy nge pi maligach nma gapaseg thilin Got nge girdi'. Me fulweg SOMOL taban e meybil rok, me chuw fare misilpig u lan yu Israel.

Bible Ni Thothup
The Holy Bible in the Yapese language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788